

WAT HEEFT
Hij?

ERFGOED...

EN IS DAT
BESMETTELIJK?

VAN GENERATIE
OP GENERATIE

DE ERFGOEDDAG- CALEIDOSCOOP

Neem het van ons aan: een tijdschrift maken is hard labeur. Onderschat werk, dat mag hier op deze kolommen ook weleens gezegd worden. Want een tekst die vlot leest, daaraan is doorgaans langdurig en zorgvuldig gewerkt, meestal door verschillende mensen.

En we geven het toe: voor dit dossier hebben we lang nagedacht. De aanleiding is duidelijk: op 26 april vindt de 25e editie van Erfgoeddag plaats, onmiskenbaar een mijlpaal in de geschiedenis van de cultureel-erfgoedsector, het beleid en ook die van het steunpunt FARO. Daarbij stelden we ons als redactie de vraag: welke invalshoek of invalshoeken hanteer je? Die van het beleid ('Wat wou de overheid ermee realiseren? En zijn er sporen van ministers die een bijzondere affiniteit met cultureel erfgoed en het evenement in

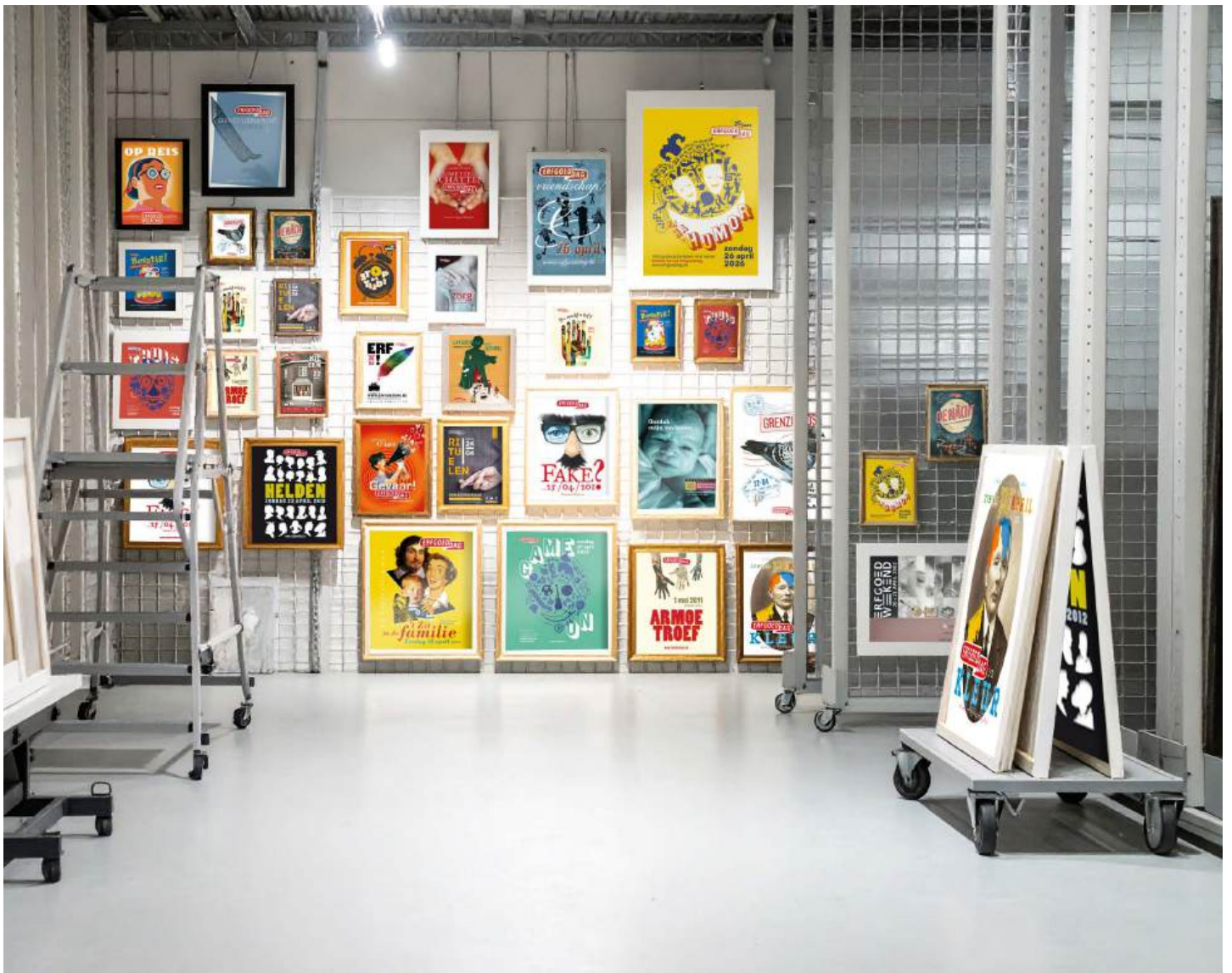
het bijzonder hadden?')? De erfgoedorganisaties ('*What's in it for them?*')? Het publiek ('Over welk publiek spreken we dan? Wat vond dat van de duizenden activiteiten in de loop van de jaren? Zijn er publiekslievelingen?')? Het coördinatieteam of de waaier aan thema's van de voorbije 25 jaar ('Welke rol speelden en spelen de media in de grote aandachtsgolf voor het cultureel erfgoed?')

Je merkt het, beste lezer, we hadden *l'embarras du choix* om terug te kijken op het evenement. Zoals altijd lanceerden we een oproep aan de sector om dit dossier mee vorm te geven. Het resultaat van die *call* krijg je hier geserveerd in de vorm van een aantal getuigenissen.

Daarnaast geven we je een impressie van hoe Erfgoeddag uit de startblokken is geschoten. Daarbij vragen we ons af waarom het evenement is opgestart, wat de doelstellingen waren en hoe dat begin dan precies in zijn werk ging. Ook hebben we aandacht voor een aantal aspecten uit de machinekamer van het gebeuren, zoals de jaarlijkse én de grondige evaluatie naar aanleiding van 20 jaar Erfgoeddag, het onderzoek naar de Erfgoedweken en het obligate cijfermateriaal. Want de gevleugelde woorden indachtig: meten is (meestal) ook weten.

Het dossier biedt dus enkele korte en ook langere impressionistische toetsen naar aanleiding van

*Erfgoeddag blijkt even
caleidoscopisch als het
erfgoed dat het belicht*

AI-gegenereerde afbeelding

dit zilveren jubileum: ideaal om het gesprek erover te voeren. Sowieso is het laatste woord over Erfgoeddag nog niet gezegd. Ga zelf maar na: veel mensen uit je omgeving hebben ongetwijfeld een uitgesproken mening over het evenement, zoals de organisatorische en communicatieve aanpak en de thema's, de historiek, de impact en noem maar op. Erfgoeddag blijkt even caleidoscopisch als het erfgoed dat het belicht.

Tot slot nog dit: doorheen het dossier zal je een aantal cartoons tegenkomen. Die hebben we speciaal voor deze editie van Erfgoeddag, *HAHA Humor*, laten maken. Kan je lachen met erfgoed? Zeker, maar oordeel vooral zelf. Ook ben je van harte welkom op het jubileumfeest, op dinsdag 2 juni in Muziekcentrum De Bijloke in Gent. Daar

Vier 25 jaar Erfgoeddag mee op 2 juni in Muziekcentrum De Bijloke in Gent

kunnen we het gesprek over Erfgoeddag in al zijn verscheidenheid *live* voortzetten.

Veel leesplezier,
Roel Daenen ■

“Erfgoeddag verbindt al 25 jaar”

Olga Van Oost, algemeen directeur van FARO, blikt terug op een kwarteeuw Erfgoeddag. Ze deelt haar visie op de kracht van het evenement, de link met de samenleving en de uitdagingen voor de toekomst.

Joke Beyl

Om te beginnen: is het nog steeds nodig om Erfgoeddag te organiseren?

“Erfgoeddag gaat over cultureel erfgoed en alle mensen en organisaties die ermee bezig zijn, van gesubsidieerde instellingen tot kleinere vrijwilligerswerkingen. Wij brengen de activiteiten en mensen in beeld, en werken faciliterend. FARO is de ‘machine’ die Erfgoeddag mogelijk maakt, maar de dag zelf is er voor de sector en voor het publiek. We zien elk jaar hoe organisaties iets nieuws ontwikkelen rond een maatschappelijk thema. Dat blijft nodig, omdat erfgoed in de publieke opinie een ‘stoffig imago’ zou hebben. Met Erfgoeddag tonen we dat erfgoed leeft, er participatief mee wordt omgegaan en het van onderuit groeit. Na de 20e editie lieten we een externe evaluatie uitvoeren, die bevestigde de relevantie van het evenement.

Erfgoeddag is historisch vanuit de sector gegroeid, maar gaandeweg is de organisatie bijgesteld. Erfgoedcellen en lokale coördinatoren

bleken cruciale schakels. Vandaag is er een Werkgroep Erfgoeddag waarin iedereen vertegenwoordigd is, en hiermee bekijken we voortdurend hoe we kunnen blijven vernieuwen. Mooi is dat erfgoedcellen zich het evenement steeds meer eigen maken; sommige organiseren het bijna volledig zelf. Die gedeelde verantwoordelijkheid is precies wat we nastreven in een genetwerkt ecosysteem. Nationaal zorgen wij voor de campagne en het overzicht; lokaal en regionaal versterken partners het bereik. Ook internationaal valt onze aanpak op: de Vlaamse erfgoedsector is genetwerkt en werkt participatief, en daar kijken collega’s uit bijvoorbeeld Nederland met bewondering naar. En dat terwijl wij hier in Vlaanderen in de jaren 90 steeds naar Nederland keken voor hun traditie op het vlak van erfgoedbeleid.”

Hoe verklaar je dat unieke karakter van de erfgoedsector in Vlaanderen?

“Het Vlaams cultuurbeleid is nog steeds vrij jong, in vergelijking met de beleidstradities in de

© Erfgoedcel Waasland,
Femke Vercauteren

ons omliggende regio's en landen. Daar heeft de complexe staatsstructuur van België natuurlijk mee te maken. Pas in de jaren 90 werden er voor musea, archieven en meteen daarna ook voor cultureel erfgoed kaders uitgewerkt. Intussen is het cultureel-erfgoedbeleid volwassen geworden en werkt de sector als een geoliede machine. De sector is sterk genetwerkt, participatief en vertrekt vanuit erfgoedgemeenschappen. Daar heeft Erfgoeddag enorm aan bijgedragen. Erfgoeddag is 25 jaar geleden immers opgezet om cultureel-erfgoedactiviteiten in beeld te brengen en om de cultureel-erfgoedsector op de kaart te zetten en te verbinden: aandacht voor de collecties, voor het werk achter de schermen, voor immaterieel erfgoed ... Dat was heel belangrijk en nodig. En dat is ook gelukt.”

*Die gedeelde
verantwoordelijkheid is
precies wat we nastreven in
een genetwerkt ecosysteem.
Nationaal zorgen wij voor de
campagne en het overzicht;
lokaal en regionaal versterken
partners het bereik*

»

© Lectrr

Hoe verhoudt Erfgoeddag zich tot Open Monumentendag?

“Open Monumentendag bestaat al langer en is deel van de internationale ‘Heritage Days’. Het is vooral een opendeurdag: gebouwen en monumenten worden opgezeten. Erfgoeddag verschilt daarin: wij focussen op activiteiten die je maakt met en voor je gemeenschap. Dat is een andere insteek en dynamiek. In de geest van Erfgoeddag bedenk je als cultureel-erfgoedorganisatie een activiteit speciaal voor die dag, vanuit een maatschappelijk thema. Je zoekt daarbij vaak samenwerking met andere sectoren, zoals zorg. Denk aan reminiscentiekofters in woonzorgcentra: erfgoed wordt ingezet om herinneringen op te roepen en welzijn te versterken. Het gaat om betekenis geven aan erfgoed in het hier en nu. Thema’s moeten tegelijk inspireren en haalbaar zijn, voor zowel grote instellingen als kleine organisaties. Dat maakt het evenement inclusief. Tegelijk werken we nauw samen met Open Monumentendag. Coördinatoren overleggen en ondersteunen elkaar, en beide momenten versterken elkaar qua communicatie. Het blijft wel belangrijk om de evenementen apart te houden. Een monument dwingt: het vraagt grote investeringen in infrastructuur en valt daardoor op. Erfgoeddag bewaart bewust het brede perspectief waarin ook de kleintjes meetellen en alledaags erfgoed een plek krijgt.

Het is als verbindend en sociaal evenement dé hoogdag voor onze sector: het brengt mensen samen rond gedeelde geschiedenissen en zet verhalen, vaak gebaseerd op onderzoek, in de kijker. Erfgoed gaat ook om emoties: de passie is dus nooit ver weg. Tegelijk stimuleren we samenwerking en experiment. We ondersteunen dat met methodieken, zoals TOEL, die mensen helpen om nieuwe ideeën te vinden. [TOEL is een instrument, ontwikkeld door FARO, dat inspiratie levert over het thema van Erfgoeddag, helpt een breder en ander publiek aan te trekken, en laat nadenken over nieuwe partners en werkvormen, red.] Erfgoeddag is bovendien een moment waarop lokale besturen en de minister van Cultuur trots kunnen uitpakken met de sector. We zijn dankbaar dat grote instellingen mee aan de kar trekken, denk aan de musea in Brugge, Gent en Antwerpen. Maar even belangrijk: heemkundige kringen en kleine verenigingen krijgen zichtbaarheid. In het diepst van mijn gedachten ben ik een heemkundige (glimlacht), en voor mij is Erfgoeddag hét moment om ook die spelers te steunen. Er is geen andere dag waarop cultureel erfgoed in Vlaanderen zo breed op een landelijk niveau in de kijker staat.”

*Er is geen andere dag
waarop cultureel erfgoed
in Vlaanderen zo breed
op een landelijk niveau
in de kijker staat*

In 2022 werd Erfgoeddag uitgebreid met de Erfgoedweken: wat leerde dat traject?
“Vanuit het thema ‘Erfgoeddag maakt school!’ in 2022 ontstond de mogelijkheid om de relatie tussen erfgoed en onderwijs in de kijker te zetten. Zo zijn de Erfgoedweken van start gegaan. Een project met veel weerklank: mensen uit de sector gingen op vrijwillige basis lesgeven in scholen, en FARO kon dat toen sterk ondersteunen met hulp van een gedetacheerde leerkracht. Maar we botsten op onze grenzen. Het was een *project*, geen structurele werking; we konden het niet blijven volhouden. Daarom liep er van september 2025 tot januari 2026 binnen FARO een onderzoek om de toekomst van de Erfgoedweken te evalueren. Die reflectie nemen we mee in hoe we Erfgoeddag en onderwijs duurzaam kunnen verbinden.”

Hoe slaagt FARO erin Erfgoeddag na 25 jaar fris en relevant te houden?
“Meten is weten. We evalueren elke editie, kwalitatief en kwantitatief. Er zijn bevestigingen, een stuurgroep die meekijkt en een Werkgroep Erfgoeddag die meedenkt over thema’s, aanpak en structuur. Dankzij coördinator Seppe waait er een nieuwe wind. Hij zet sterk in op sociale media, verjonging en digitale formats. De Erfgoed-App is daarbij een belangrijke pijler. In de aanloop naar Erfgoeddag stimuleren we de aanmaak van tours in de app, zodat het fysieke en digitale publieksbereik elkaar versterken. Projecten zoals *De Erfgenamen*, waarbij jongeren erop uittrekken en video’s maken, helpen nieuwe publieken aan te boren.”

Communicatie is dus een belangrijk aandachtspunt?
“Communicatie is cruciaal voor impact en publieksbereik. In de beginjaren was er een groot mediabudget vanuit de overheid; doorheen de tijd is dat sterk gekrompen. We werken vandaag met zeer beperkte middelen, terwijl de sector een nationale campagne verwacht. Partnerschappen zijn daarom essentieel. Zo zijn we heel dankbaar voor de middelen die we in 2025 mochten

Erfgoeddag 2025 © Erfgoedcel Waasland, Femke Vercauteren

Erfgoeddag 2025 © Erfgoedcel Waasland, Femke Vercauteren

Erfgoeddag 2025 © Erfgoedcel Denderland, Smoelentrekker

»

Inspiratiesessie Mechelen & Rivier&Land voor Erfgoeddag 2025
 'Game on!' © Erfgoedcel Mechelen

Inspiratiesessie Mechelen voor Erfgoeddag 2025 'Game on!'
 © Erfgoedcel Mechelen

ontvangen van de Nationale Loterij. Via een ruilvereenkomst met de VRT behouden we een sterke publieke hefboom en *De Zondag* blijft een waardevolle partner. Tegelijk zijn de erfgoedcellen mede-initiatiefnemers en dragers van dit evenement geworden, en spelen ze een sleutelrol op het vlak van lokale en regionale communicatie. Dankzij deze mooie samenwerking heeft Erfgoeddag zo'n groot bereik, en slagen we erin om nationaal zichtbaar te blijven en tegelijk lokaal te verankeren. Ik geef ook graag een hele grote pluim aan de interne Werkgroep Communicatie van FARO, die een heel jaar lang mee timmert aan de Erfgoeddag. Annemie, Bram, Elien, Roel, Seppe en Silke verzetten véél werk achter de schermen.”

Wat is dan precies de rol van FARO?

“Als FARO het nationale overzicht bewaart, visibiliteit creëert en inspireert, en partners lokaal het verschil maken, blijft de energie hoog. Haal je die nationale schakel weg, dan verlies je het gezamenlijke momentum en verengt het evenement tot een reeks louter lokale initiatieven. We focussen voor de toekomst op drie sporen. Eén: verjongen. We willen jongeren niet alleen bereiken, maar hen ook een actieve rol geven als makers en vertellers. Twee: digitaal versterken. We blijven inzetten op de ErfgoedApp en op formats die het publieksbereik vergroten, online én on site. Drie: communicatie verstevigen. Door de beperkte middelen zoeken we naar slimme partnerschappen om een campagne te blijven organiseren die nationaal zichtbaar is en lokaal voelbaar. Stoppen staat niet op de agenda! Integendeel, we spreken de ambitie uit om het landelijke, verbindende karakter te bewaken en tegelijk inhoudelijke

Stoppen staat niet op de agenda! Integendeel, we spreken de ambitie uit om het landelijke, verbindende karakter te bewaken en tegelijk inhoudelijke diepgang, participatie en experiment te blijven stimuleren

diepgang, participatie en experiment te blijven stimuleren.”

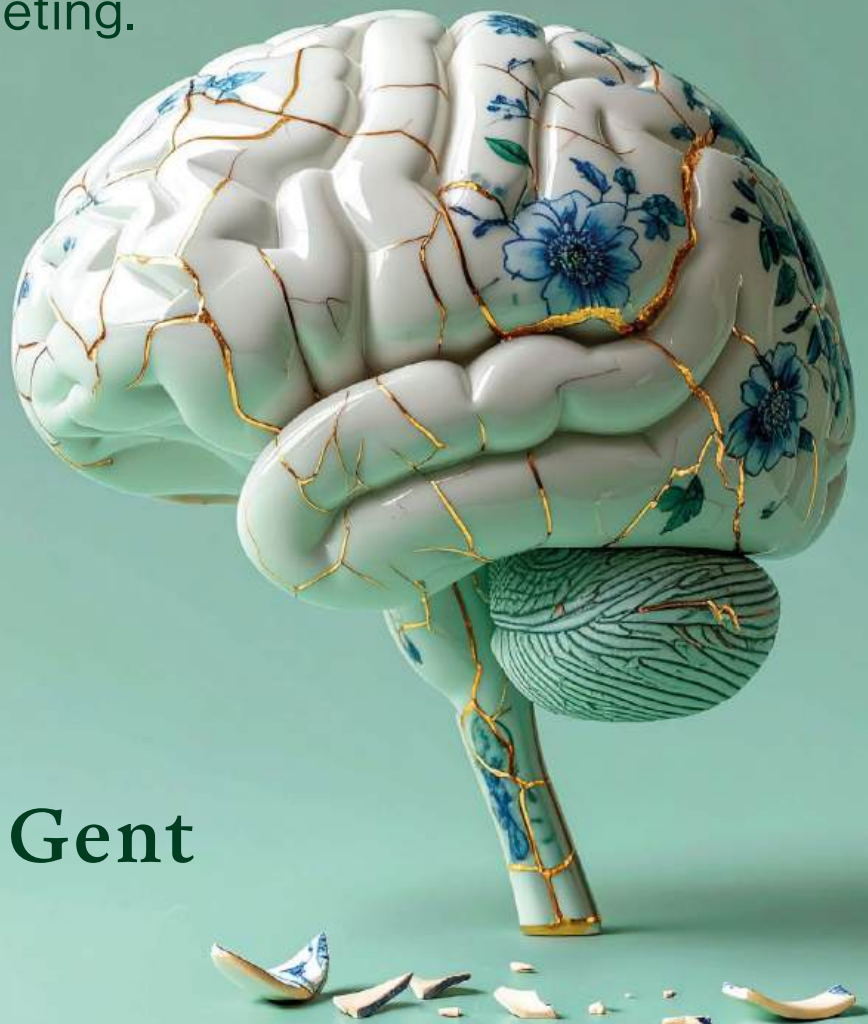
Conclusie, jij bent fan van Erfgoeddag?

“Absoluut! Erfgoeddag is na 25 jaar springlevend omdat de hele sector samen met gemeenschappen op die dag extra betekenis en zichtbaarheid geeft aan cultureel erfgoed. De complementariteit met Open Monumentendag, de genetwerkte samenwerking met erfgoedcellen, de focus op experiment en methodiek, de digitale versterking via de ErfgoedApp en een doordachte communicatie blijven zorgen voor een ijzersterk landelijk moment.” ■

» Joke Beyl is onderzoeker bij FARO.

kwetsbare kennis

Tijdens de 15^e editie van **het Groot Onderhoud** staan kennis en de kwetsbaarheid ervan centraal. Verwacht je aan een dag vol reflectie, inzichten en ontmoeting.

2 juni
Bijlokesite, Gent

“Blijf experimenteren!”

Hoe, wanneer en waarom is men ooit met Erfgoeddag begonnen? Wie zat daar precies achter, en wat waren de beweegredenen om zo'n grootschalig evenement op poten te zetten? Na 25 edities past het om achterom te blikken, onder meer naar de vliegende start in 2001 en de sindsdien afgelegde weg. *faro* ging langs bij een aantal pioniers en vroeg naar hun herinneringen.¹

Anne Milkers en Roel Daenen

Erfgoeddag heeft het cultureel-erfgoedbeleid in Vlaanderen anno 2026 beslist mee helpen vormgeven. Zo denken althans vele erfgoedwerkers erover die in de beginjaren actief waren. Eind jaren 1990 regelden verschillende decreten de subsidiëring en werking van grote delen van wat vandaag de cultureel-erfgoedsector is, zoals het Archief- en Museumdecreet en ook het Decreet Volkscultuur. Maar er werd volop nagedacht over een 'integraal en geïntegreerd cultureel-erfgoedbeleid'. Die "toverwoorden" (zoals iemand het omschreef tijdens onze gesprekken) hielden de belofte van een nieuwe, grotere toekomst in, waarbij de verschillende – tot dan toe – onafhankelijk van elkaar opererende deelsectoren de handen in elkaar zouden slaan. "Dat herinner ik me nog heel goed, want op dat moment werkte ik als ambtenaar bij de Administratie Cultuur", vertelt Hilde Cuyt.² "We bereidden toen met de Afdeling Beeldende Kunst en Musea de verruiming voor van het Museumdecreet naar het Cultureel-erfgoeddecreet." Vernieuwers van

dat nieuwe beleid-in-voorbereiding waren de cultureel-erfgoedconvenants.³ Aanvankelijk waren ze met drie: de 'experimentele' erfgoedcellen van Antwerpen, Brugge en Gent. "Erfgoeddag was zo'n beetje het publieke vlaggenschip van die nieuwe erfgoedbenadering", knikt Vera De Boeck.⁴ "Wij hadden als ruime opdracht gekregen om erfgoed bekend(er) te maken bij het grote publiek om er zo een draagvlak voor te creëren. Onbekend maakt onbemind, was het idee."

Eenzelfde geluid klinkt in Gent. Wout De Vuyst⁵: "We volgden een tweesporenbeleid om een publiek draagvlak te creëren voor cultureel erfgoed en ook een beleidsvisie uit te stippelen voor de toekomst. Vandaar dat elke beginnende erfgoedcel twee coördinatoren had: één voor beleid en coördinatie en één voor communicatie en publiek." "In Gent hadden we een rijke traditie van erfgoedhuizen met een actieve of zelfs spraakmakende werking", vult Christine De Weerdts aan. "Er was toen een heel vruchtbare

Erfgoeddag 2002 in Gent.
© Anja Hellebaut

voedingsbodem, met onder meer *Synergie 2000* en de publicatie *Kleine dramaturgie voor een artefactenstoet. Omtrent 'Gent Cultuurstad'*.⁶ Het eerste Erfgoedweekend heeft met onder meer de spraakmakende 'invasie van de kabouters' van het Huis van Alijn echt de bakens verzet.⁷

LACHEN MET ERFGOED

“Over het woord ‘erfgoed’ deed men in het begin wat lacherig”, herinnert Vera zich. “Naar aanleiding van die eerste edities van het Erfgoedweekend hield de regionale zender ATV daarover een bevraging op straat. Bijna niemand zat in de juiste richting!” Ook binnen de deelsectoren werd de introductie van zowel de erfgoedcellen (“*the new kid in town*”) als het erfgoedbegrip argwanend bekeken. Er was dan ook weinig tijd om de eerste editie op poten te zetten, ook al omdat die nieuwkomers van de erfgoedcellen de werking van onderaf moesten optuigen. Toch bestonden er al vergelijkbare evenementen, zoals “de jaarlijkse Museumdag, Europees georganiseerd op 18 mei. Toen viel die nog onder de vleugels van de Vlaamse Museumvereniging”, aldus Marina Laureys.⁸ “Daarnaast was er de Archievendag, die eveneens tot op de dag van vandaag bestaat. De eerste editie combineerde die twee, met de Archievendag op zaterdag en de Museumdag op zondag. Pas het jaar nadien was er sprake van een *echt* Erfgoedweekend. De evolutie van die twee

Het eerste Erfgoedweekend heeft met onder meer de spraakmakende ‘invasie van de kabouters’ van het Huis van Alijn echt de bakens verzet

aparte dagen naar één ‘Erfgoeddag’, met zowel musea, archieven als erfgoedverenigingen, vormde een logische stap.” Voor Lothar Casteleyn ligt de essentie van Erfgoeddag “in het bereiken van het publiek met erfgoed en, sterker nog, in het feit dat we de erfgoedsector zelf – de mensen dus – aan het werk kunnen zien.⁹ Het gaat over cultureel erfgoed, maar *ook* over erfgoed-werk. De erfgoedwerkers van musea, archieven, erfgoedbibliotheken en de erfgoedverenigingen ontmoeten elkaar als gelijkgestemden, praatte met elkaar én konden van elkaar leren. Dat is voor mij het grote verschil tussen Erfgoeddag en Open Monumentendag.” Zo voelde Vera het ook aan: “Het evenement maakte het voor de verschillende erfgoedcollega’s mogelijk om elkaars collectie en werking te leren kennen. Die waren regelmatig *bien étonnés de se trouver ensemble*”, lacht ze. “Mooi vond ik dat in de programmabrochure een

»

Annemie Rossenbacker

Wout De Vuyst

Ode De Zutter

Vera De Boeck © Frederik Beyens

Marina Laureys

Lieve De Saedeleer

Hilde Cuyt © De Spil, foto: Stefaan Beel

Christine De Weerd

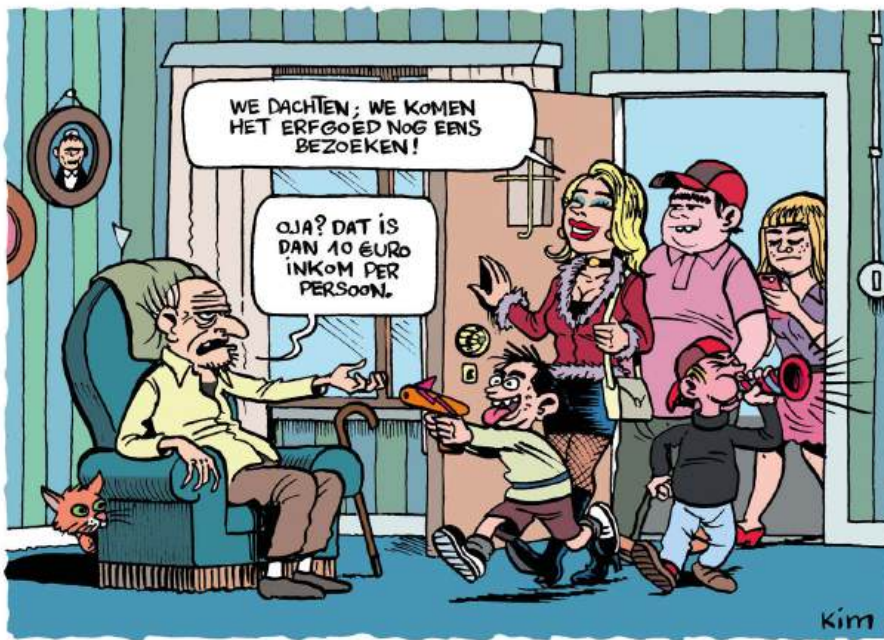
Lothar Casteleyn

grote speler als het KMSKA naast de Koninklijke Heemkring van Merksem stond. Het zorgde mee voor een shift op de ‘traditionele’ visie op erfgoed. De boodschap was ondubbelzinnig: niet enkel wat oud, duur en gecanoniseerd is kan je als erfgoed ernstig nemen.”

NAAR HET VOORBEELD VAN ...

Het moest er in dit artikel van komen: in de vorige paragraaf werd de Open Monumentendag een eerste keer vernoemd. Dat is logisch, omdat Erfgoeddag naar de beproefde formule van dat evenement is gemodelleerd. Dat was eerst een Frans initiatief uit 1983, onder de naam *Journée portes ouvertes*

dans les monuments historiques, een van de vele ideeën uit de koker van de Franse cultuurminister Jack Lang. “Uiteindelijk is het concept kort daarna overgenomen door de Raad van Europa en werden overal in Europa Open Monumentendagen georganiseerd”, zegt Annemie Rossenbacker.¹⁰ “Die werd in het begin door de Koning Boudewijnstichting gecoördineerd en groeide heel snel uit tot een absolute publiekstrekker. En dat viel natuurlijk op. Er waren toen ook flinke budgetten om hem te organiseren en te promoten. Maar in tegenstelling tot wat vandaag de cultureel-erfgoedsector is, werd er destijds voor monumentenzorg een sterk en activerend beleid gevoerd. En er bestond al een

sterk middenveld. Het cultureel erfgoed behoorde weliswaar tot het cultuurbeleid, maar je kon toen nog niet spreken over ‘een sector’. Ik werkte destijds bij de Koning Boudewijnstichting op de coördinatie van de Open Monumentendagen, maar werd in 2002 door Jan Cools, de directeur van het steunpunt Culturele Biografie Vlaanderen, gevraagd om mee het team te komen versterken, en dus ook de Erfgoeddag.¹¹ Het team omschreef de Erfgoeddag altijd als ‘het kleine broertje van de Open Monumentendag’. Dat begreep ik ergens wel, maar tegelijk vond ik dat het gewoon een broertje was. Niet kleiner of groter (lacht). Wel heb ik de Erfgoeddag altijd als een beetje frivoler, kleurrijker want diverser en dus ook verrassender ervaren. Dat heeft natuurlijk veel te maken met het feit dat hij zo’n brede, en ook uitgesproken maatschappelijke scoop heeft. Je kan er schilderijen van Rubens of Ensor bekijken, maar ook een volkssport beoefenen of inzicht krijgen in hoe een meubel wordt gerestaureerd.”

SPANNINGEN EN HERSENBREKERS

Wie het voorgaande leest, zou kunnen denken dat het evenement als vanzelf groeide. Niets is minder waar. “Niet alle musea waren meteen enthousiast om samen met andere dan museale erfgoedorganisaties deel te nemen aan zo’n groots publieks-evenement”, herinnert Vera De Boeck zich. “De aarzeling maakte duidelijk dat er een verschillende weging was van de verschillende vormen van erfgoed.” De oplossing was meervoudig: ten eerste brachten de erfgoedcellen – en later ook het ‘nationale’ coördinatieteam van Erfgoeddag – de verschillende kandidaat-deelnemers bijeen. Kennismaken was de eerste stap. “We zagen dat dat goed werkte op lokaal niveau”, aldus Lieve De Saedeleer.¹² “En daarom organiseerden wij ook infosessies, met zowel inhoudelijke invalshoeken als de

presentatie van mogelijke werkvormen. Gaandeweg gingen we de sector begeleiden in het bedenken van activiteiten, presentatietechnieken en communicatie.” Door mensen bijeen te brengen, zo was het idee, konden ideeën ontstaan en samenwerkingen vorm krijgen. *Du choc des idées jaillit la lumière*, schreef de 17e-eeuwse Franse wiskundige Nicolas Boileau. Wout De Vuyst: “Die jaarlijkse themavergaderingen voor de deelnemers bleken voor sommigen echt wel ‘hersensbrekers’, terwijl anderen er direct creatief mee aan de slag gingen. Maar zij inspireerden dan weer anderen of er ontstonden spontane samenwerkingen. Er heerste best wel een collegiale sfeer.” Dat bevestigt ook Ode De Zutter¹³: “Erfgoeddag is altijd een zeer dankbaar vehikel geweest om mensen en inhoudelijke partnerorganisaties samen te brengen en te laten nadenken over bepaalde thema’s. Dankzij ons jeugdig enthousiasme kregen we snel mensen mee. Gelukkig hebben enorm veel erfgoedwerkers snel de voordelen van een deelname aan Erfgoeddag ingezien en haakten ze hun karretje aan een initiatief dat gaandeweg steeds groter werd. Via Erfgoeddag bereikte je meer publiek. Ook in die zin is Erfgoeddag een katalysator geweest.” Verschillende gesprekspartners geven aan dat de kracht van het evenement ook schuilt in de ruimte die iedereen krijgt om te experimenteren. Experimenteren met de vorm, zeer zeker, maar ook met de inhoud en de plek

Het zorgde mee voor een shift op de ‘traditionele’ visie op erfgoed. De boodschap was ondubbelzinnig: niet enkel wat oud, duur en gecanoniseerd is kan je als erfgoed ernstig nemen

Erfgoeddag 2002 in Gent. © Anja Hellebaut

waarop de activiteiten werden ontwikkeld of aan het publiek aangeboden. Niet onbelangrijk voor het draagvlak binnen de opbloeiende sector was de Stuurgroep Erfgoeddag, samengesteld uit verschillende vertegenwoordigers uit de deelsectoren en partners zoals Toerisme Vlaanderen, CultuurNet Vlaanderen (nu: publig), de VVSG en ook de Vereniging van Vlaamse Provincies (VVP). “Zo werden noden van onderuit efficiënt gecapteerd, en kreeg iedereen de kans om mee de koers van het evenement te bepalen”, aldus Lieve De Saedeleer.

EN NU?

Erfgoeddag is en blijft een evenement van en voor mensen, en mikt zowel op de sector zelf als op het publiek. “Maar het is wel een verhaal waarin deelnemers veel inspanning en enorm veel energie steken”, aldus Ode De Zutter. Eenzelfde geluid horen we bij Hilde Cuyt en Christine De Weerdt. “De grootste winst ligt niet per se in het publiek dat je met zo’n evenement bereikt, maar in de partners waarmee je aan de slag gaat. En die ervoor kunnen zorgen dat je werking op een hoger niveau kan geschaald worden, dat je je netwerk structureel uitbreidt, dat je (nog) professioneler wordt, enzovoort”, meent Ode De Zutter. Hilde Cuyt vult aan: “Erfgoeddag was een ijsbreker voor nieuwe en duurzame samenwerkingen binnen de sector.”

Erfgoeddag was een ijsbreker voor nieuwe en duurzame samenwerkingen binnen de sector

Daarbij was de keuze voor thema’s van meet af aan belangrijk: om reliëf te geven aan de verschillende edities, maar ook, en vooral: om de deelnemers uit te dagen én om nieuwe partners te zoeken. Dat blijft belangrijk. Vera De Boeck besluit: “De maatschappij is sinds 2001 geëvolueerd. Je moet als evenement én als sector mee evolveren. De uitdaging ligt ook voor Erfgoeddag erin om te blijven streven naar representativiteit, opdat iedereen zich kan herkennen in het aanbod én kan helpen om de inhoud te bepalen. Ook na 25 jaar en evenveel edities blijft het belangrijk om het experiment te omarmen!” ■

» Anne Milkers is adviseur musea en Roel Daenen is communicatiecoördinator bij FARO. De auteurs bedanken hun gesprekspartners voor deze leerrijke *trip down memory lane*.

» Bronnen en literatuur

1. Deze geschiedenis verdient op termijn zeker een diepgaander onderzoek: we hebben voor dit artikel bijvoorbeeld geen (oude) beleidsteksten doorgenomen of ander bronnenmateriaal uit die beginjaren. Ook moesten we een selectie maken uit een schier eindeloze lijst met kandidaat-respondenten, waarvan sommigen van de radar bleken verdwenen.
2. Hilde Cuyt werkte van 2001 tot 2011 voor de Vlaamse overheid, coördineerde tussen 2011 en 2022 de Erfgoedcel CO, en is vandaag directeur van Cultuurhuis De Spil in Roeselare.
3. Zie M. Jacobs, B. Rzoska en G. Vercauteren, *Synergie?* 2010. *Het cultureel-erfgoedconvenant als hedendaags beleidsinstrument*, https://faro.be/sites/default/files/bijlagen/e-documenten/synergie_2010.pdf
4. Vera De Boeck was van 2000 tot 2008 coördinator van de Erfgoedcel Antwerpen, waarna ze conservator-curator werd in het MAS, waar ze recent nog de expo *Compassion* cureerde.
5. Wout De Vuyst en Christine De Weerdt startten in 2000 in de Gentse erfgoedcel. Die werd later – net als het Stadsmuseum Gent – een onderdeel van het STAM. Vandaag werken ze daar, resp. als onderzoeker en directeur.
6. P. Gielen et al., *Kleine dramaturgie voor een artefactenstoet: omtrent 'Gent cultuurstad'*, Gent, 2000.
7. <https://huisvanalijn.be/nl/collectie-item/tuinakbouters>
8. Marina Laureys coördineerde gedurende de pioniersjaren de afdeling cultureel erfgoed in de Administratie Cultuur, Afdeling Beeldende Kunst en Musea. Die administratie is uitgegroeid tot het Departement Cultuur, Jeugd en Media van de Vlaamse overheid. Vandaag geniet ze van een welverdiend pensioen.
9. Lothar Casteleyn coördineerde de Erfgoedcel Brugge tussen 2007 en 2020. Begin jaren 2000 werkte hij voor Brugge 2002 en Musea Brugge, en was zo ook al betrokken bij Erfgoeddag. Vandaag is hij Stafmedewerker Cultuurbeleid bij Stad Brugge.
10. Anemie Rossenbacker werkte achtereenvolgens bij de Koning Boudewijnstichting, Erfgoed Vlaanderen, Culturele Biografie Vlaanderen en ook FARO. Sinds 2009 is ze consultant bij Leuvu.
11. Uit de fusie van Culturele Biografie Vlaanderen met het Vlaams Centrum voor Volkscultuur ontstond op 1 januari 2008 FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed. In 2018 bracht dit tijdschrift een terugblik op 10 jaar FARO, zie <https://faro.be/blogs/faro/tien-jaar-faro-tien-jaar-erfgoedbeleid-welke-lessen-en-realisaties-uit-tien-jaar>
12. Lieve De Saedeleer werkte tot 2009 bij FARO als sectorcoördinator van Erfgoeddag, waarna ze bij Erfgoedcel Kempens Karakter aan de slag ging. Nu is ze zelfstandig.
13. Ode De Zutter begon in 2005 als coördinator van de Erfgoedcel Waasland. In 2017 maakte ze de overstap naar de profitsector en vandaag is ze Senior Business Manager bij Hudson.

Maak een tijdreis op de provinciale erfgoed sites van Oost-Vlaanderen

provincie
Oost-Vlaanderen

- Ontdek de pas heropende werkplaats van **Scheepswerven Baasrode**
- Bezoek de nieuwe expo over Macht, verlies en herleving in **Ename**
- Beleef 1 jaar molenactiviteiten ter gelegenheid van 50 jaar **Mola**
- OMG! Ga op stap met Romeinse goden in **Archeocentrum Velzeke**

Plan je uitstap op
www.oost-vlaanderen.be/erfgoed sites

ZICHTBAAR MAKEN WAT VANZELFSPREKEND LIJKT

'HAHA Humor' zal voor mij de 15e editie van Erfgoeddag zijn die ik als erfgoedwerker beleef. Een mooie aanleiding om even stil te staan bij de betekenis van onze erfgoedcelwerking voor het veld, en omgekeerd.

Leen Gos

Eerst een paar woorden uitleg over ECRU. Deze organisatie is gegroeid uit Erfgoedcel Mijn-Erfgoed, de erfgoedcel van de voormalige Limburgse Mijnstreek. De erfgoedcel is actief sinds 2007 en staat sinds 2022 bekend als ECRU Erfgoed. Rode draad in vele projecten die we ondersteunen is het mijnverleden dat de regio mee gevormd heeft tot wat ze vandaag is. Sinds 2008 is ECRU Erfgoed ononderbroken regionaal coördinator van Erfgoeddag. Dat houdt in dat we de verenigingen in het veld wijzen op de mogelijkheid om een activiteit te organiseren op Erfgoeddag. Zo moedigen we hen aan om het lokale erfgoed in de kijker te plaatsen.

zelfs huis aan huis bedeed in de volledige regio op meer dan 100.000 exemplaren. In aanloop naar Erfgoeddag verkent de regiocoördinator van ECRU het veld, en toetst het gekozen thema af bij diverse verenigingen in de regio. Niet zelden slagen we erin om nieuwe verenigingen, vaak zonder erfgoedwerking als kerntaak, te motiveren om een fijne en verrassende activiteit uit te werken. Potentiële organisatoren worden al in het najaar uitgenodigd voor een inspiratiesessie op een locatie in onze regio met sprekers die een onverwacht licht werpen op het thema.

MEERWAARDE VOOR DE SECTOR

In dit stuk wil ik graag twee vragen beantwoorden. De eerste is: 'Welke meerwaarde heeft ECRU voor de Erfgoeddagorganisatoren?'

ECRU Erfgoed kiest ervoor om regionale communicatie te voeren waarin het programma van de dag uitgebreid toegelicht wordt. Bij heel wat van de achttien voorbije edities werd onze brochure

Foto 1: Walter Langers (Langers Lanz-Bulldog Museum) en Ivo Smeets (De Nostalgie), beiden actief bezig met landbouwerfgoed, poseren op de Oldtimerbeurs in Genk met de Erfgoeddagbrochure. © ECRU

Foto 2: deelnemers van de inspiratiesessie in 2024 schieten na afloop nog een pijltje bij de schuttersvereniging. © ECRU

Foto 3: vormingsessie over het archiveren van het erfgoed van sportverenigingen voor het thema 'Game On!'. © ECRU

Foto 4: op pad met de kinderen tijdens Erfgoeddag. Ze leren hoe ze een koe kunnen melken. © ECRU

Foto 5: voorbeeld van een socialemediapost over de huis-aan-huisbedeling van de brochure. © ECRU

Foto 6: reclame maken op de lokale radio voor Erfgoeddag. © ECRU

Portretfoto: Leen Gos © Mine Dalemans

ECRU Erfgoed zorgt ervoor dat het cultureel erfgoed van de regio in beeld komt. De grote meerwaarde voor de organisatoren is de zichtbaarheid die we regiobreed realiseren voor de Erfgoeddagactiviteiten. Zo brengen we een brochure uit met alle activiteiten van de regio, waardoor we bezoekers aanmoedigen om zeker niet alleen de activiteit in de eigen gemeente te bezoeken, maar ook het erfgoed van de buurgemeenten te ontdekken. Cultureel erfgoed is een lokaal gegeven, maar hoe mooi is het als een bezoeker of zelfs een toerist interesse toont in die lokale geschiedenis. Die zichtbaarheid realiseren we niet enkel door de papieren brochure, maar ook online, door het programma op onze website en in de UiT-databank te laten verschijnen. In de beginjaren hadden we een overeenkomst met de regionale zender TVL, die iedere maandag *Portie Erfgoed* uitzond. De Limburgse erfgoedcellen mochten om de beurt een ‘erfgoedcoryfee’ aan het woord laten. In de periode rond Erfgoeddag was de keuze vaak legio, te veel aanbod om slechts één persoon naar voren te kunnen schuiven.

Tweede mooie surplus van de erfgoedcel voor de organisatoren is de waardering die ze van ons krijgen. We maken er elk jaar een punt van om elke activiteit op Erfgoeddag met voldoende aandacht te bezoeken. Elke collega wordt hiervoor ingeschakeld. Op die manier tonen we oprechte nieuwsgierigheid en waardering voor de inspanningen die de organisator doet om een mooi project uit te werken, vaak slechts voor een dag. Zo ervaren ze de nabijheid en aanspreekbaarheid van alle collega’s ten volle. Toegankelijkheid is er ook al in het voortraject. De ECRU-regiocoördinator staat vanaf het najaar voorafgaand aan Erfgoeddag al paraat om mee na te denken over activiteiten, te ondersteunen bij de formulering van de activiteit bij het inschrijven, of simpelweg als praktische IT-ondersteuner bij die actoren die zenuwachtig worden van webformulieren. Na Erfgoeddag brengen we alle organisatoren samen voor een welverdiend dankfeest. Zo krijgen ze

We maken er elk jaar een punt van om elke activiteit op Erfgoeddag met voldoende aandacht te bezoeken

onderling de kans om elkaar, over de gemeentegrenzen heen, beter te leren kennen en ervaringen uit te wisselen.

Ten slotte is de Erfgoedcel vaak de schakel tussen de verenigingen en de lokale politici, zeker tijdens de eerste jaren van een ambtstermijn. De schepenen van cultuur en erfgoed kennen niet alle verenigingen in hun gemeente even goed, en doen soms beroep op onze medewerkers om hen te introduceren bij de organisatoren van de activiteit en eerstelijnsinfo te geven over het erfgoed in de gemeente.

BETEKENIS VAN ERFGOEDDAG

En de tweede vraag die ik je beloofde: ‘Wat betekent Erfgoeddag voor het team van ECRU?’

Wij zien Erfgoeddag als de ultieme, jaarlijkse hoogmis van het cultureel erfgoed van de regio, een dag waar zo goed als het hele jaar aan gewerkt wordt. Het begint al bij de voorbereidingen: in het najaar van het jaar voorafgaand aan *le moment suprême* gaat het borrelen. Onze regiocoördinator gaat het veld in en plant de eerste zaadjes. Nieuwe actoren worden gesensibiliseerd. Vormingsnoden voor nieuwe doelgroepen worden ingewilligd. Zo organiseerden we vorig jaar in aanloop naar editie *Game on!* een vormingsreeks voor sport- en jeugdverenigingen die vaak voor het eerst met hun erfgoed aan de slag gingen. Na deze vorming volgden enkele projectsubsidieaanvragen van de deelnemende verenigingen, die de smaak van erfgoedwerking te pakken kregen. Van zodra iedereen mee op de kar zit, worden de inschrijvingen geregeld en de brochure vormgegeven. Wanneer de brochure van de drukpersen is gerold, zorgt het hele team dat ze op de strategische plekken in de regio belandt. *Charlie and the Chocolate Factory* gezien? Daar worden doosjes chocolade door koeriers over de hele wereld verspreid. Op kleinere schaal doen wij als ECRU-medewerkers hetzelfde met onze doosjes vol brochures.

Dan Erfgoeddag zelf. Heel het team is die dag betrokken en gaat op pad, zodat alle organisatoren minstens één medewerker van ECRU op bezoek krijgen. Vaak nemen we partner, vrienden of kinderen mee, die willens nillens meegezogen worden in het enthousiasme en de fierheid van de ECRU-collega’s. Heel wat kilometers worden er die dag gevreten, want de ECRU-regio is uitgestrekt. Boterhammetjes worden vaak in de auto opgegeten, want er is geen tijd te verliezen om het maximum uit de dag te halen. Elk jaar weer

© Wouter Mannaert

Wij zien Erfgoeddag als de ultieme, jaarlijkse hoogmis van het cultureel erfgoed van de regio waaraan zo goed als het hele jaar gewerkt wordt

word ik verrast door nieuwe plekken waar ik anders nooit zou komen en adembenemende uitzichten, maar nog meer door de warme gesprekken, die regelmatig aanleiding geven tot een nieuw project of samenwerking. Soms beklagen we het ons dat

we al iets gegeten hebben, want vaak staat er taart, koffie, baklava, thee of zelfs een boterham met kipkap en mosterd voor ons klaar (enkel voor de liefhebbers). Op het einde van de dag komt het team centraal samen, voor een afsluitend drankje en hapje, en worden de avonturen van de dag uitgewisseld.

Erfgoeddag is voor ons ook een manier om te experimenteren. Zo kende onze brochure over de jaren heen al verschillende formats, van een traditionele brochure tot een agenda (thema *Stop de tijd!*) of een fysieke kaart van de regio waar het aanbod mooi visueel samengebracht werd. Ook in onze brede communicatievormen durfden we al eens te experimenteren: zo hebben we onze radiostem al getest op Radio Internazionale, voornamelijk beluisterd door Italiaanse Limburgers of moch-

ten we Erfgoeddag toelichten op Radio LRL, bij Landbouwmuseum 'De Nostalgie' in Uikhoven (Maasmechelen). Of lieten we een fotowedstrijd los op de jongeren in de regio, in samenwerking met CJP (Cultureel Jongeren Paspoort, nu geïntegreerd in publij). Ook herinner ik me nog levendig dat het team samen luchtballonnen knutselde voor elk van de organisatoren, om onze ballonvaartwedstrijd luister bij te zetten!

TROTS, GOESTING EN VERBINDING

Afsluitend kunnen we stellen dat ECRU en de organisatoren van Erfgoeddag niet zonder elkaar kunnen. Dankzij onze erfgoedcelwerking zit er toenemende dynamiek in de regio, maar zorgt Erfgoeddag ook voor trots, goesting en verbinding in ons eigen team.

Na vijftien edities blijft Erfgoeddag mij verbazen. Niet omdat alles elk jaar anders is, maar net omdat dezelfde ingrediënten – engagement, gastvrijheid en trots – telkens opnieuw een andere vorm aannemen. Die herhaling met variatie is misschien wel de essentie van erfgoedwerking zelf.

Erfgoeddag bevestigt voor mij waarom een erfgoedcel nodig is: als verbinder, versterker en soms gewoon als stille ondersteuner. Zolang er mensen zijn die hun erfgoed willen delen, blijft het onze opdracht om ruimte te maken, mee te denken en zichtbaar te maken wat vaak te vanzelfsprekend lijkt. ■

» Leen Gos is algemeen coördinator van ECRU.

VERWONDERING, VERBINDING EN VOORUITGANG

Tegen eind 2028, mijn verplichte pensioendatum, zullen er twintig edities op de teller staan. Wie twintig keer met volle overtuiging aan Erfgoeddag meebouwt, kijkt op een bepaald moment onvermijdelijk even in de achteruitkijkspiegel. Die drang voel ik nu sterker dan ooit. Twintig jaren vol verhalen, ontmoetingen, veranderingen en vooral evoluties waar we als sector bijzonder trots op mogen zijn. Wat ooit begon als een eerder bescheiden initiatief, groeide uit tot een breed gedragen, dynamisch en toekomstgericht cultureel-erfgoedevenement dat iedereen bereikt - van nieuwsgierige gezinnen tot doorwinterde erfgoedliefhebbers, van leerlingen tot zorgorganisaties. En geloof me: er is in die tijd ontzettend veel veranderd. Ten goede.

Hugo Verhenne

Het eerste wat opvalt als je die twintig jaar overspant, is hoe de communicatie rond Erfgoeddag transformeerde. De campagnebeelden zijn daarvan een schoolvoorbeeld: wat ooit klassiek en voorspelbaar was, is vandaag fris, modern en herkenbaar voor een divers publiek. Smaken verschillen, dat spreekt voor zich, maar de duidelijke stap richting hedendaagse vormgeving heeft Erfgoeddag zichtbaar dichterbij de dagelijkse leefwereld gebracht.

met oproepen en aankondigingen, zien we vandaag een levendig ecosysteem van beelden, reels, korte filmpjes, memes en creatieve participatie. Niet alleen top-down, maar net zo goed bottom-up. Organisatoren, bezoekers, scholen ... iedereen draagt bij, deelt, reageert en vult het digitale verhaal van Erfgoeddag mee aan. »

Een andere grote stap vooruit was de introductie van een eigen webshop. Gepersonaliseerde promomaterialen, gadgets die inspelen op het

Daarbovenop kwam de explosieve groei van sociale media. Waar we vroeger vooral werkten

Hugo Verhenne © Erfgoedcel Midwest

Boven: © Erfgoedcel Midwest

Midden: Hugo als samenlezer in een OKAN-klas tijdens de Erfgoedweken. © Erfgoedcel Midwest

Onder: Erfgoedweken 2023 in Eperon d'Or © Erfgoedcel Midwest

Boven: minister Melissa Depraetere op de wielerpiste Defraeye-Sercu in Rumbeke tijdens Erfgoeddag 2025 © Diethard Vlaeminck, KOERS

Onder: © Erfgoedcel Midwest

jaartheme, materialen voor scholen en organisaties – het maakt het voor iedereen makkelijker om herkenbaar, stijlvol en professioneel uit de hoek te komen. Sinds enkele jaren is dat een vaste waarde geworden.

En alsof dat nog niet genoeg was, gaf FARO met het Erfgoeddagthema in 2022 *Erfgoeddag maakt school!* het startschot voor een meer structurele samenwerking met het onderwijs. De Erfgoedwijken – met de Klasbakformule en de viprondeleidingen – zorgen er vandaag voor dat duizenden kinderen en jongeren op een actieve, speelse en leerrijke manier kennismaken met erfgoed. Het zijn die jonge gezichten die de toekomst van het veld verzekeren.

ACTIVITEITEN IN BEWEGING: VAN KIJKEN NAAR BELEVEN

Niet alleen de communicatie evolueerde sterk, ook de activiteiten zelf ondergingen een indrukwekkende metamorfose. In de beginjaren speelde de erfgoedcel een haast onmisbare rol in het aanreiken van frisse ideeën. Gaandeweg nam FARO dat stokje steeds meer over. Met de TOEL, inspirerende blogs, online infomomenten en praktijkgerichte workshops en opleidingen ondersteunt FARO vandaag zowel grotere spelers als kleine vrijwilligersverenigingen op een heel toegankelijke manier.

Het aanbod van activiteiten is intussen al lang niet meer beperkt tot klassieke expo's en geaduide rondleidingen. Erfgoeddag staat nu synoniem voor een waaier aan formats: wandelingen, fietstochten, verteltheater, workshops, zoektochten, artistieke vertalingen, sing-alongs en zoveel meer. Tegelijk is er een natuurlijke verschuiving ontstaan van louter fysieke naar hybride en digitale vormen. De ErfgoedApp, VR-toepassingen, AI-experimenten ... Ze verruimen de mogelijk-

Erfgoed is geen geïsoleerd gegeven meer, maar een verbindende factor die letterlijk en figuurlijk deuren opent

© Erfgoedcel Midwest

heden én trekken een publiek aan dat we vijftwintig jaar geleden nauwelijks bereikten.

Ook op het vlak van samenwerking is het landschap grondig veranderd. Waar vroeger elke organisatie vooral op haar eigen eiland werkte, is erfgoed vandaag een sector die actief bruggen slaat: naar kunsteninstellingen, welzijnsorganisaties, scholen, jeugdbewegingen, sportverenigingen, bedrijven ... Erfgoed is geen geïsoleerd gegeven meer, maar een verbindende factor die letterlijk en figuurlijk deuren opent.

Die samenwerking draagt bij aan iets wat misschien wel de belangrijkste evolutie is: de beleving. Waar Erfgoeddag lang in de eerste plaats informatief was op een passieve manier, is hij nu interactief, participatief en laagdrempelig. Dat vertaalt zich meteen in het publiek: naast de vertrouwde 45-plussers zien we steeds meer jongeren, gezinnen en scholen opduiken. De uitdaging blijft echter om nog meer mensen te bereiken die drempels ervaren – nieuwkomers, mensen in armoede, personen met een beperking, alleenstaanden – maar de wil en inspiratie zijn er zonder twijfel.

© Zaza

METEN IS WETEN: VAN AANVOELEN NAAR ANALYSEREN

Ook op het vlak van evaluatie werd een grote sprong gemaakt. Waar erfgoedcellen vroeger vaak zelf naar manieren zochten om impact te meten, heeft FARO intussen een gestroomlijnde, professionele aanpak ontwikkeld. Online bevragingen bij zowel bezoekers als organisatoren leveren heldere inzichten op, waarmee we activiteiten kunnen bijsturen en vernieuwen. Dat maakt Erfgoeddag niet alleen inhoudelijk sterker, maar ook strategisch toekomstgericht.

WAT ZEGGEN ORGANISATOREN EN BEZOEKERS?

De impact van deze evoluties blijkt misschien nog het sterkst uit de reacties die we jaar na jaar ontvangen. Ze zijn hartverwarmend, eerlijk, en bovenal een bevestiging dat Erfgoeddag meer is dan een evenement – het is een *ervaring* die bijblijft.

Wat begon als een uitdaging is nu een jaarlijkse traditie die bruist van creativiteit, veerkracht en inclusie

Zo getuigde Griet Creytens uit Wingene in 2022 tijdens het thema *Erfgoeddag maakt school!*: “Het was een hele fijne dag. Onze lesgevers van het erfgoedklasje hebben dat super gedaan en de tentoonstelling werd gesmaakt. We zijn tevreden! Deze week ontvangen we nog 14 klasjes (goed voor een kleine 300 leerlingen en leerkrachten).” Een jaar later, met het thema *Beestig!*, vertelde een leerkracht uit Rumbeke enthousiast: “De thema’s die aan bod kwamen –

Hebben dieren gevoelens? Zijn ze slim? – werden op een heel goede manier gebracht. De leerlingen hebben heel wat bijgeleerd en ik heb de indruk dat het ook echt is blijven hangen. Ik zou dit zeker opnieuw doen volgend jaar.”

Het zijn die spontane reacties die laten zien hoe Erfgoeddag groeit en leeft. Hoe kinderen iets ontdekken dat hen verwondert. Hoe organisatoren fier kunnen zijn op wat ze realiseren. Hoe bezoekers zich verbonden voelen met hun omgeving, hun geschiedenis en met elkaar.

VIJFENTWINTIG JAAR LATER: TROTS VOORUITKIJKEN!

Terugblikken betekent nooit stilstaan. Het betekent bewonderen hoe ver we gekomen zijn, om met nog meer energie vooruit te gaan. Erfgoeddag is in 25 jaar tijd uitgroeid tot een stevig merk, gedragen door honderden organisaties en tienduizenden bezoekers. De achteruitkijkspiegel toont verandering, maar ook constante waarden: passie voor erfgoed, geloof in samenwerking, en de wil om verhalen levend te houden. Wat begon als een uitdaging is nu een jaarlijkse traditie die bruist van creativiteit, veerkracht en inclusie.

En het mooiste van alles? Elke editie is opnieuw het begin van een nieuw verhaal. ■

» Hugo Verhenne is erfgoedconsulent publiekswerking bij Erfgoedcel Midwest.

ERFGOEDDAG IN CIJFERS

Illustratie © Lobke Rondelez. De illustratie zet mensen in beeld die normaal achter de schermen werken. We zien vaak enkel het object, en niet de vele handen die het mogelijk maken.

Over Erfgoeddag zijn er héél veel cijfers. Niet verwonderlijk, gezien de 'leeftijd' van het evenement. Van meet af aan hebben de coördinatieteams meticuleus allerlei cijfermateriaal bijgehouden. Het aantal deelnemende organisaties en lokale coördinatoren, het aantal bezoekers - een fetisj voor de media, zo bleek al gauw -, de oplages van de nationale brochure (en de lokale brochures), de impact van de sociale media, televisie- en radiospots, de tevredenheid van de bezoekers, enzovoort. We beperken ons hier tot de voornaamste.

SPREIDING

Op het hoogtepunt vond er in 202 Vlaamse en Brusselse gemeentes een activiteit van Erfgoeddag plaats. Dat is in 66,4 % van de gemeentes.

BEZOEKERS

200.000

Gemiddeld nemen jaarlijks 200.000 bezoekers deel aan een activiteit.

ACTIVITEITEN

500 TOT 900

Van 500 activiteiten in de beginjaren tot 900 activiteiten in 2025.

DEELNEMENDE ORGANISATIES

233 TOT 618

Van 233 bij de start tot 618 deelnemende organisaties in 2025.

“De ‘routinier’ die je vertrouwen geeft”

De werkplek van: Vladimir Ivaneanu & Soetkin Everaert,
houtsnedekunstenaars.

faro neemt je mee naar inspirerende werkplekken. In de ateliers van Vladimir Ivaneanu en Soetkin Everaert ontmoeten grafiek en beeldhouwkunst elkaar. Hun gedeelde passie is de Japanse houtsnede of *Mokuhanga*. In het kader van een meester-leerlingtraject trokken ze in 2024 naar Japan, om hun kennis en kunde verder aan te scherpen.

1 Vladimir raakte geïntrigeerd door de precisie van deze techniek en de zachtheid van de kleuren. Maar ook “door het ecologische en duurzame karakter van deze grafische kunst. Pigment en materialen zijn niet toxisch. Dat maakt deze in de 17e eeuw op punt gestelde techniek vandaag in mijn ogen extra relevant, en dat heeft ook Soetkin overhaald, denk ik.”

2 “Om Japanse prenten te maken,” vervolgt Soetkin, “heb je geen grote installatie of drukpersen nodig, alleen specifieke gereedschappen van goede kwaliteit.” Vladimir: “Zo trokken we voor onze borstels naar Izegem. Nu is daar nog één atelier dat borstels op de traditioneel-ambachtelijke manier maakt. Jammer genoeg is Museum Eperon d’Or daar nu gesloten. Een verarming.”

3 “Een meerwaarde is ook de kleinschaligheid van de Japanse houtsnedetechniek. Je hebt geen groot atelier nodig”, zegt Soetkin. “Vladimir en ik hebben geen gemeenschappelijk *Mokuhanga*-atelier. Wel hebben we ooit voor het project *Focus Vakmanschap* van Bokrijk een ‘fiets’ ontwikkeld waarmee we een prent van a tot z op locatie kunnen realiseren. Het grote voordeel is dat we demonstraties kunnen geven op verschillende plekken in Vlaanderen. Een mobiel atelier dus.”

4 “Een van onze memorabele momenten was de Museumnacht 2022 in het Art & History Museum (de KMKKG) in Brussel. Het museum nodigde ons uit om een demonstratie te geven, toen er de tentoonstelling *Shin hanga* liep over moderne Japanse houtsneden. Ons oorspronkelijke idee van het meester-leerlingtraject was om elk individueel Japanse prenten te maken en elkaar daarover input te geven. Maar voor die demonstratie kwamen we op het idee om samen aan één prent te werken. Dat werd uiteindelijk ons visitekaartje”, aldus Vladimir. “Het feit dat Vladimir me toen vertrouwen gaf om samen aan één prent te werken was voor mij gewoon top!”, besluit Soetkin. ■

<https://mokuhangamagic.be>

“Erfgoeddag kan veel zijn, maar niet alles tegelijk”

Vijfentwintig jaar Erfgoeddag: een moment om te vieren, maar tegelijk ook een uitnodiging om te vertragen. Niet alleen om terug te blikken, maar ook om opnieuw scherp te stellen wat Erfgoeddag vandaag is en kan zijn. In een samenleving die voortdurend verandert, rijst de vraag hoe Erfgoeddag relevant blijft voor organisaties, partners en publiek.

Ellen Demuynck, Liesbeth Van Nerom en Seppe Van Pottelbergh

Erfgoeddag is uitgegroeid tot veel meer dan een publieksmoment. Het is een scharnier waarop organisaties keuzes maken, samenwerkingen verdiepen en vooruitkijken. Seppe Van Pottelbergh (Erfgoeddagcoördinator bij FARO) gaat in gesprek met Ellen Demuynck (Erfgoedcel Leuven) en Liesbeth Van Nerom (Erfgoedcel Mechelen), beiden actief binnen de Werkgroep Erfgoeddag, de motor van het evenement. Hun gesprek gaat niet over snelle oplossingen of kant-en-klare antwoorden, maar over durven kiezen, impact benoemen en het belang van blijven zoeken, samen met partners uit heel uiteenlopende contexten.

VAN ÉÉN DAG NAAR EEN TRAJECT

Erfgoeddag wordt geassocieerd met die ene zondag in april, maar in de praktijk is het al langer veel meer dan dat. Die verschuiving is niet plots gebeurd, maar is het resultaat van een geleidelijk proces waarin organisaties Erfgoeddag steeds vaker inschrijven in een ruimer traject. Liesbeth ziet een duidelijke evolutie: doordat de thema's voor meerdere jaren vastliggen, kunnen organisaties beter vooruitplannen dan vroeger. Dat creëert ruimte

om ideeën te laten groeien, partners te betrekken en niet alles op één moment te moeten realiseren.

Voor sommige organisaties blijft Erfgoeddag het eindpunt van een langer traject: het is het moment waarop resultaten voor het publiek zichtbaar worden. Voor andere is het net een startschot, een eerste publieke stap die een nieuw project of proces in gang zet. En voor nog andere fungeert Erfgoeddag als ankerpunt binnen een breder jaarprogramma. Die flexibiliteit is geen 'probleem' dat opgelost moet worden, maar een troef die toelaat om Erfgoeddag te laten aansluiten bij zeer verschillende ambities en contexten.

*Erfgoeddag is een scharnier
waarop organisaties keuzes
maken, samenwerkingen
verdiepen en vooruitkijken*

Erfgoeddag 2025 'Game On!' © Erfgoedcel Leuven, Foto: Doordries

Die trajectmatige benadering draagt ook bij aan duurzaamheid. Wat ontwikkeld wordt voor Erfgoeddag hoeft niet te verdwijnen na de dag zelf. Liesbeth verwijst naar het Instituut voor Kunst en Ambacht in Mechelen, dat al jaren deelneemt. Docenten en studenten van alle afdelingen – glasblazen, fotografie, juweelontwerp, keramiek en beeldvorming – nemen het thema vooraf mee in hun planning en werken toe naar Erfgoeddag als toonmoment. Geen los evenement dus, maar een logisch onderdeel van het leer- en werkproces.

Ook wandelingen, routes, expo's, podcasts en digitale verhalen kunnen voortleven, hernomen worden of een vervolg krijgen. De ErfgoedApp speelt daarin een belangrijke rol door verhalen en routes te bundelen en toegankelijk te houden. Zo krijgt Erfgoeddag een langere adem. Erfgoedcellen en FARO ondersteunen partners ook met advies, bijvoorbeeld over hoe ingezet wordt op het ontwerp en de inhoud van expopanelen om ze ook na Erfgoeddag duurzaam in te zetten.

KIEZEN IS VERSTERKEN

Die groei aan mogelijkheden maakt één zaak duidelijk: Erfgoeddag kan veel zijn, maar niet alles tegelijk. Ellen Demuynck benadrukt dat kiezen geen beperking is, maar net een manier om te versterken. Wil je vooral zichtbaar zijn? Mik je op een nieuwe doelgroep? Zet je in op samenwerking, of wil je vooral experimenteren en leren? Door zulke vragen expliciet te stellen, worden ambities haalbaar en trajecten scherper.

Keuzes bepalen ook de aanpak. Wie inzet op bereik, kiest andere formats dan wie wil vernieuwen of verdiepen. Wie nieuwe doelgroepen wil aanspreken, werkt beter samen met partners die hun leefwereld kennen. Wie wil experimenteren, kan Erfgoeddag gebruiken als een testomgeving, waar leren belangrijker is dan bezoekersaantallen. Elke keuze stuurt werkvormen, partners en timing, en maakt het mogelijk om achteraf ook gericht te reflecteren.

Die reflectie sluit nauw aan bij de manier waarop binnen de Werkgroep Erfgoeddag over impact wordt nagedacht. Ellen benadrukt dat impact

»

Erfgoedweekend 2022 in Gent. © Anja Hellebaut

Erfgoeddag 2007 'Niet te schatten' in Brugge. © Erfgoedcel Brugge

Wil je vooral zichtbaar zijn? Mik je op een nieuwe doelgroep? Zet je in op samenwerking, of wil je vooral experimenteren en leren?

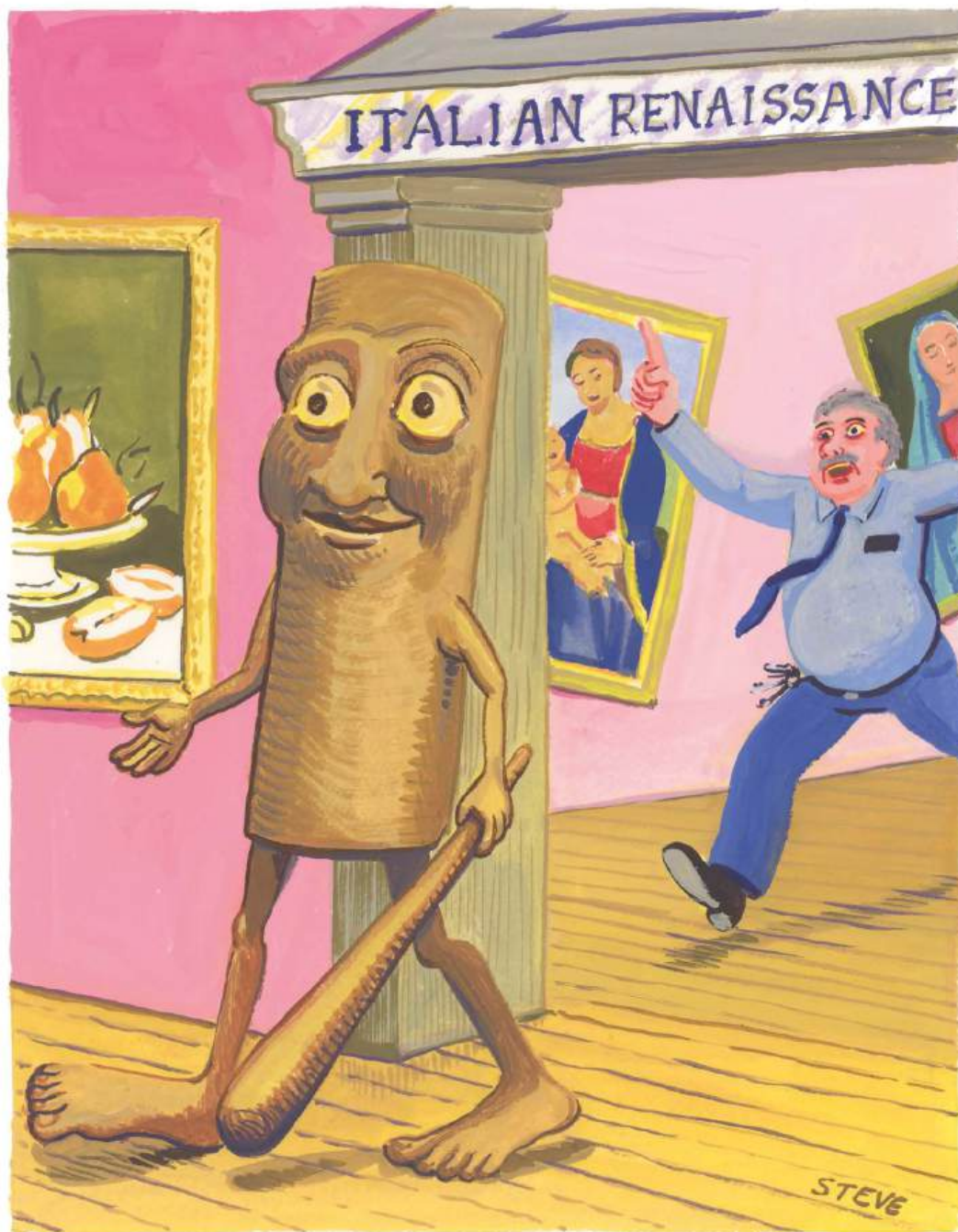
geen abstract of zwaar begrip is: het gaat er vooral om vooraf helder te krijgen wat je wil bereiken, zodat je achteraf ook kan benoemen wat het effect was. Vanuit die gedachte werd het voorbije jaar gewerkt met acht impactvragen die organisaties helpen om hun doelstellingen scherp te stellen.

De impactvragen zijn bewust concreet geformuleerd. Gaat het om:

- experimenteren met een nieuwe vorm van erfgoedontsluiting?
- een nieuwe (thematische) samenwerking opzetten met een niet-erfgoedorganisatie?
- zoveel mogelijk mensen ontvangen op Erfgoeddag?
- een bepaalde collectie of de eigen organisatie zo zichtbaar mogelijk maken bij een breed publiek?
- een nieuwe doelgroep bereiken?
- het resultaat van een langer project of proces tonen?
- een nieuw project of proces laten starten op Erfgoeddag?
- de dienstverlening van de organisatie beter bekendmaken?

Door deze vragen vooraf te stellen wordt impact iets waarover organisaties bewust nadenken, in plaats van iets wat pas achteraf ter sprake komt. Impact hoeft daarbij niet groots of meetbaar in cijfers te zijn. Ook lokale en kleinschalige effecten zijn waardevol, zeker wanneer ze benoemd en gedeeld worden. Wat wilde je bereiken? Is dat gelukt? Wat neem je mee naar een volgende editie? Die vragen maken deel uit van een lerende praktijk, waarin evaluatie geen verplicht nummer is, maar een bron van inzicht. Samen met de erfgoedcellen en de Werkgroep Erfgoeddag wordt hierop de komende jaren voortgebouwd.

Erfgoedcel Leuven werkt al jaren bewust met focuspunten om impactgericht te werken. In 2015 en 2016 werd, met ondersteuning van expert Mooss, expliciet ingezet op een gezinsaanbod voor jonge gezinnen. In 2018 volgde een editie die voluit mikte op bredere zichtbaarheid, met een centraal festivalhart op het Ladeuzeplein, waar optredens, infopunten en kleine erfgoedvitrines samenkwamen. In 2019 lag de focus op jongeren, in samenwerking met de jeugddienst en het jongerenlabel MIJNLEUVEN, waarbij jongeren actief betrokken werden in programmatie, uitwerking en communicatie, met onder meer een 'voor en door jongeren'-luik in het Leuvense stadhuis. *Erfgoeddag maakt school!* (2022) zorgde vervolgens voor duurzame verbindingen met de dienst onderwijs, het netwerk SOM, Leuvense scholen en geëngageerde leerkrachten, relaties die vandaag nog doorwerken. Een bijzonder moment was de editie *Thuis* (2024), waar via nieuwe partnerschappen met onder meer de Afdeling diversiteit en gelijke kansen diverse perspectieven, verhalen en tradities zichtbaar werden. Die mensgerichte aanpak, met ruimte voor

© Steve Michiels

ITALIAN BRAINROT IS HET ERFGOED VAN DE TOEKOMST

ontmoeting, persoonlijke verhalen en nieuwe ver-
bindingen, toont hoe impactdenken kan leiden
tot duurzame relaties, nieuwe methodieken en
blijvende samenwerking over sectoren heen.

PRAKTIJK ALS LEEROMGEVING

Leren gebeurt niet alleen via reflectie, maar ook
in de praktijk. In Brugge werd de voorbije jaren
gewerkt rond toegankelijkheid als leerproces.
Erfgoedcel Brugge gebruikte daarbij de *Unlimi-
ted Cards for Inclusion* om partners met elkaar in
gesprek te brengen over drempels.¹ Door dremp-
pels te selecteren en te bespreken, ontstonden

gesprekken en werden ervaringen uitgewisseld
tussen organisaties.

Die oefening bouwde voort op eerdere trajecten
met toegankelijkheidsfiches. Die waren inhou-
delijk rijk, maar vroegen ook tijd en inzet. Uit
de Brugse ervaring bleek dat iconen alleen vaak
onvoldoende zijn en dat tekst noodzakelijk blijft
om nuance aan te brengen. De combinatie van
spel, gesprek en reflectie maakte toegankelijk-
heid bespreekbaar zonder het te reduceren tot
een checklist. Partners worden uitgenodigd om
zelf te testen wat werkt. Diversiteit en inclusie

»

blijven daarbij expliciete aandachtspunten, niet als afzonderlijk thema maar als onderdeel van het leerproces.

VERBINDEN MET DE SAMENLEVING

Erfgoeddag speelt ook een belangrijke rol in het versterken van verbindingen en koppelkansen, stelt Liesbeth. Niet alleen binnen de erfgoedsector, maar ook daarbuiten. Samenwerkingen met scholen, jeugdwerkingen, lokale verenigingen, buurtinitiatieven of welzijnspartners brengen andere perspectieven binnen en helpen organisaties om beter aan te sluiten bij hun lokale context.

Door erfgoed- en niet-erfgoedpartners inhoudelijk en thematisch met elkaar te verbinden en structureel overleg te organiseren, kunnen duurzame samenwerkingen ontstaan. Partners blijven elkaar contacteren en samenwerken rond toekomstige edities. Voorbeelden daarvan zijn te zien in meerdere regio's, waar scholen, verenigingen en erfgoedpartners elkaar blijven vinden over verschillende edities heen. Dat zorgt voor een sterker en kwalitatiever aanbod, maar ook voor trajecten waarin leerlingen en studenten het hele jaar door meedenken en -werken, ervaringen uitwisselen en kennis over erfgoed delen.

Daarnaast ontstaan ook verbindingen met andere publieksmomenten, zoals Open Monumentendag, lokale feesten en jubilea. Door die momenten op elkaar af te stemmen, groeit een netwerk van activiteiten dat het hele jaar door doorwerkt. Erfgoeddag blijft daarin een herkenbaar moment, maar staat niet op zichzelf. Die verwevenheid versterkt het bereik en verrijkt de verhalen die verteld worden. De erfgoedcellen en FARO zetten daarbij niet enkel in op *meer* activiteiten, maar op *betere keuzes*: welk thema en welk moment dienen een organisatie het best? Zo vermijd je overaanbod en concurrentie, en krijgen formats de kans om verder te leven en zich te ontwikkelen.

JONGEREN ALS ONMISBAAR PERSPECTIEF

Een perspectief dat steeds meer aandacht krijgt is dat van jongeren. Hun blik helpt om erfgoed als iets van hier en nu te blijven zien. Door te werken rond hedendaagse thema's kan interesse worden aangewakkerd en kunnen drempels worden verlaagd. Erfgoed wordt zo iets wat je beleeft en proeft, niet iets dat op afstand blijft – en dat is niet alleen voor jongeren belangrijk.

Een thema als *HAHA Humor* fungeert daarbij als haak. Het prikkelt nieuwsgierigheid, nodigt uit om te ontdekken en helpt om de smaak te pakken te krijgen. Jongeren betrekken vraagt vertrouwen. Wanneer ze vroeg betrokken worden, groeit hun eigenaarschap. Ze denken mee, verzorgen de

TOEL is geen strakke methodiek, maar een uitnodiging om samen te onderzoeken, te testen en ervaringen te delen. Het ondersteunt organisaties bij het maken van keuzes, het opzetten van experimenten en het samen leren uit wat werkt en wat niet

communicatie, treden op als reporter, host of gids en ontwikkelen eigen formats. Dat verrijkt niet alleen de werking, maar ook het inzicht in wat hen motiveert.

Voor veel erfgoedpartners speelt ook de vraag hoe ze nieuwe, jongere leden kunnen aantrekken. Door met jongeren na te denken over hoe aanbod gebracht wordt op Erfgoeddag, kunnen nieuwe vormen en invalshoeken ontstaan. Scholen functioneren daarbij vaak als eerste testomgeving. Jongeren kijken anders naar het verenigingsleven en naar participatie dan vroeger, en openen mee het debat hoe er gewerkt kan worden met erfgoed.

Om keuzes, vragen en experimenten te ondersteunen, ontwikkelde de Werkgroep Erfgoeddag de voorbije jaren een gedeeld denkkader: TOEL.² Seppe omschrijft het als een inspiratieset die het gesprek op gang brengt en helpt bij het brainstormen, structureren en organiseren van erfgoedactiviteiten. Dat kan gaan om een jubileum, een Erfgoeddagactiviteit of eender welk erfgoedevent.

Binnen TOEL krijgen volgend jaar de acht hogervermelde impactvragen een plek, net als de komende thema's en de uitdagingen die met organisaties en partners op tafel worden gelegd, zoals toegankelijkheid. Door die elementen samen te brengen worden ze bespreekbaar gemaakt en gedeeld, ook buiten Erfgoeddag. TOEL is geen vast model of strakke methodiek, maar een uitnodiging om samen te onderzoeken, te testen en ervaringen te delen. Het ondersteunt organisaties bij het maken van keuzes, het opzetten van experimenten en het samen leren uit wat werkt en wat niet.

Boven: Erfgoeddag 2009 'Uit Vriendschap' in Brugge. © Erfgoedcel Brugge
Onder: Erfgoeddag 2008 'Wordt Verwacht' in Brugge. © Erfgoedcel Brugge

Boven: inspiratiedag voor Erfgoeddag 2024 met FMDO. © Femke den Hollander
Onder: Erfgoeddag 2008 'Wordt Verwacht' in Brugge. © Erfgoedcel Brugge

WERKEN IN VEELSTEMMIGHEID

Als coördinator van Erfgoeddag is Seppe bijzonder blij met de participatieve vorm van de Werkgroep. Tegelijk is hij zich bewust van de complexiteit ervan. Er zijn veel stemmen, elk met een eigen logica, historiek en werking. Grote stedelijke spelers zitten samen met kleine landelijke organisaties. Musea, archieven en erfgoedbibliotheken brengen elk hun eigen prioriteiten en middelen mee. Ook vrijwilligerswerking, personeelsinzet en lokale context verschillen. En toch komt de Werkgroep telkens opnieuw tot een plan. Soms is dat een compromis, maar steeds vaker ook een bewuste keuze. Niet te braaf, niet afgezwakt. Durven kiezen blijft noodzakelijk, net omdat de uitdagingen steeds weer op ons afkomen. Die mogen benoemd worden, besproken en vervolgens vastgepakt.

ERFGOEDDAG ALS OEFENRUIMTE

Na 25 jaar is Erfgoeddag uitgegroeid tot een van de grootste, gezamenlijke projecten in de cultureel-erfgoedsector. Elk jaar zetten honderden organisaties, medewerkers en vrijwilligers zich met creativiteit en passie in. Erfgoeddag is geen antwoord op alles. Het is een oefenruimte. Een plek waar we testen, delen, bijsturen en verder

De uitdaging voor de toekomst ligt niet in groter worden, maar in scherper worden

bouwen. Waar impact niet alleen gemeten wordt, maar ook besproken. Waar erfgoed niet vastligt, maar voortdurend in relatie staat tot de samenleving.

De uitdaging voor de toekomst ligt niet in groter worden, maar in scherper worden. Door bewust te kiezen, gericht samen te werken en het momentum van Erfgoeddag in te zetten op lange termijn blijft Erfgoeddag groeien. Niet alleen als publieksmoment, maar als gedeeld traject dat het hele jaar door doorwerkt en impact heeft. ■

» Ellen Demuyck werkt bij Erfgoedcel Leuven en Liesbeth Van Nerom bij Erfgoedcel Mechelen. Seppe Van Pottelbergh is communicatiemanager van Erfgoeddag en de ErfgoedApp.

» Bronnen en literatuur

1. <https://weareunlimited.org.uk/resource/cards-for-inclusion>
2. <https://faro.be/erfgoeddag/toel>

EVALUEREN, EVALUEREN ... EN WE ZIJN ZO BLIJ

Want er zijn geen slechte edities bij ... (zing vooral mee met een bekend Sinterklaasliedje). De evaluaties van Erfgoeddag door de jaren heen tonen in elk geval geen 'slechte' edities. Toch hebben we wel wat evaluatiemateriaal om op terug te vallen: van jaarlijkse bevestigingen tot een gebruikersonderzoek in 2007 en een conceptevaluatie naar aanleiding van 20 jaar Erfgoeddag. Zijn we dan wel kritisch genoeg? Of evalueren we te weinig?

Saidja Steenhuyzen

Laten we even teruggaan naar de basis. Waarom evalueren we Erfgoeddag? Want inderdaad, doorgaans spreken we niet over een 'slechte' of 'goede' editie. Wat we wél willen, is diepgaandere onderzoeksvragen formuleren en impact meten. We evalueren:

- om de tevredenheid van bezoekers, (erfgoed) organisaties en coördinatoren na te gaan;
- om de deelnemers beter te leren kennen;
- om de knelpunten te detecteren en aan te pakken;
- om de succesformules te identificeren en te behouden.

Maar misschien is de vraag eerder: waarom zoveel evalueren? Toegegeven, ook wij stellen ons soms die vraag. En maar goed ook. We doen dit namelijk niet blindelings, niet omdat 'het moet'. Net als andere aspecten van een werking is ook evaluatie onderhevig aan veranderingen, updates

en nieuwe inzichten. Wat is en blijft haalbaar? Wat is nuttig? Waar zitten nieuwe aandachtspunten? Hoe kunnen we evolueren?

VASTE WAARDEN

Maar dat doen we met voldoende aandacht voor vergelijkbaarheid over de jaren heen, met enkele vaste waarden. Enkel zo kunnen we trends meten en op lange termijn conclusies trekken. Zo laten we steeds onze drie belangrijkste 'klanten' aan het woord: bezoekers, organisatoren en lokale en regionale coördinatoren.

De bezoekers

We meten standaard hun tevredenheid aan de hand van een score op 10, aangevuld met enkele open vragen ('Wat vond je goed?', 'Wat kon beter?'). Daarnaast bevroegen we hoe ze Erfgoeddag hebben leren kennen, hoeveel activiteiten ze bezochten, in welke leeftijdsgroepen ze thuishoren

Erfgoeddag 2025 © Erfgoedcel Leuven,
Foto: Doordries

en of ze bij een volgende editie opnieuw willen deelnemen.

De organisatoren

Ook hier peilen we naar de tevredenheid (op dezelfde manier, met score en open vragen) over Erfgoeddag zelf. Maar we meten ook hoe tevreden ze zijn over de ondersteuning door de regionale coördinatoren en FARO. Daarin zit steeds ook de beoordeling van het beschikbare promotiemateriaal en de gebruiksvriendelijkheid van de registratiewebsite. En of ze opnieuw willen deelnemen aan een volgende editie.

De coördinatoren

Vroeger werden de lokale en regionale coördinatoren bevraagd via een vragenlijst. Sinds 2025 pakken we het anders aan, en bevragen we hen via een werkgroep – mondeling overleg dus.

Maar de inhoud blijft consistent: algemene tevredenheid, tevredenheid over de ondersteuning van FARO en het registratieproces.

BEZOEKERS BEVRAGEN

Wat proberen we dan zoal te optimaliseren in de bevragingen? Een van de drempels waar we al jaren op botsen is het bevragen van de Erfgoeddag-bezoekers. En dan vooral de vraag hoe we de vragenlijst tot bij die bezoeker krijgen. Elk jaar is het zoeken naar extra incentives: van communicatie aan de hand van QR-codes ter plaatse en op sociale media, het verspreiden van de bevraging door erfgoedcellen tot het verzamelen van een grote prijzenpot om te verdelen onder de invullers. Om te kijken hoe anderen het aanpakken, legden we ons oor te luisteren bij andere events in de cultuursector, zoals Schatten van Vlieg, Open Monumentendag, Krokuskriebels en Jeugdboekenmaand. *Spoiler alert:* ook zij hebben te maken met dezelfde uitdagingen, zoals

»

een dalende respons en (een) moeilijk bereikbare doelgroep(en).

Al sinds jaar en dag houden we de bezoekerscijfers nauwgezet bij. Vroeger gebeurde dat via een FARO-callcenter op Erfgoeddag, vandaag via een online registratiesysteem voor organisatoren. Eén constante: hét bezoekersaantal voor Erfgoeddag wordt steeds gemonitord. Maar zoals het publieksonderzoek uit 2007¹ aangeeft: dat blijft een abstracte maateenheid en beperkt zich tot een pure kwantitatieve benadering. Aan de hand van het diepgaandere onderzoek in 2007 en een jaarlijks terugkerende bevraging van (een selectie van) de bezoekers proberen we een breder beeld te schetsen.²

De Erfgoeddag-bezoeker:

- is vaak een terugkerende deelnemer. In 2007 nam nog 47 % van de bezoekers voor de eerste keer deel. In 2025 was dit gedaald tot 31,1 %. Niet onlogisch, gezien de lange looptijd van Erfgoeddag.
- is door de band genomen geen jongere of een jong gezin, maar eerder gepensioneerd of tussen de 31 en 65 jaar. Al zien we het aantal jongeren, en meer specifiek de groep 'jonger dan 12 jaar', wel groeien in de laatste jaren (tot 18,8 % in 2025), mede dankzij de inzet van de sector om hiervoor specifieke activiteiten te ontwikkelen.
- neemt het vaakst alleen of met de eigen partner/het gezin deel.
- ontdekt het aanbod meestal via erfgoeddag.be. Al zien we sinds enkele jaren een duidelijke stijging van het aandeel sociale media (niet onlogisch, gezien de opkomst ervan én de inzet van FARO hierop). Terwijl in 2007 nog vooral de gedrukte media in trek waren.
- gaat tegenwoordig maar naar 1 activiteit. In 2025 bezocht slechts 39 % meerdere activiteiten, in 2007 ging het nog om 63 %.
- bezoekt vooral een locatie in de eigen buurt, waar men anders nooit naartoe zou gaan.

HOUDT HET ERFGOEDDAGCONCEPT NOG STEEK?

Dit jaar vieren we 25 jaar Erfgoeddag, maar voor de evaluatie was toch vooral de 20e verjaardag een grote mijlpaal. Toen sloegen we de handen in elkaar met het onderzoeksbureau Profacts. De focus lag deze keer niet op de bezoekers, maar wel op de organisaties en coördinatoren. Drie onderzoeksvragen stonden voorop:

© AAaRGh...

- Wat is de *motivatie* voor organisaties om mee te doen aan Erfgoeddag? Waar zit voor hen de meerwaarde en waarop moet FARO in de toekomst inzetten?
- Hoe ervaren de organisaties het *format*, de *dienstverlening* en de *communicatie* van Erfgoeddag? Hoe kunnen ze aangepast, geactualiseerd of scherper gesteld worden om het evenement 'futureproof' te maken?
- Hoe kan het *financieringskader* voor Erfgoeddag duurzaam versterkt worden?

We zouden hier alle resultaten van deze uitgebreide studie kunnen bespreken. Maar die laten we je in alle rust nalezen op onze website.³ Veel belangrijker is de vraag hoe FARO met die resultaten aan de slag is gegaan. Tot wat heeft die evaluatie geleid?

Grootste conclusie? Erfgoeddag moet blijven bestaan. Niet minder dan 97 % van de organisatoren en 93 % van de coördinatoren gaf aan in de toekomst nog te willen deelnemen. Meer dan 80 % van hen was (en is?) ook (zeer) tevreden over Erfgoeddag als sensibiliseringsactie.

Voorlopig op het vlak van rolverdeling en ondersteuning tussen FARO en de regionale coördinatoren zijn er wat aanpassingen gekomen na deze evaluatie. Zo nemen de erfgoedcellen meer ondersteuningstaken op, want uit de evaluatie bleek dat zij worden gezien als eerste aanspreekpunt voor Erfgoeddag, veel meer dan FARO zelf. De rol van FARO werd door de bevroegde organisaties en coördinatoren eerder gezien als aanbieder van een breder kader, dat dan regionaal en lokaal verder

*Erfgoeddag moet blijven bestaan.
Niet minder dan 97 % van de
organisatoren en 93 % van de
coördinatoren gaf aan in de
toekomst nog te willen deelnemen*

kan uitgediept worden. De invulling hiervan lag vooral op communicatie, marketing en planning. Zo schrapt FARO de eigen inspiratiesessies, maar ontstond een inspiratiefolder met tijdslijn, de inspiratieblogs en uiteindelijk ook de inspiratieset TOEL.

Maar er zijn zeker ook aspecten die behouden moeten blijven. Zo gaven de bevrageden aan dat de thematische aanpak van Erfgoeddag aanzet tot breed en creatief nadenken over de eigen collectie en de werking. Erfgoeddag wordt ook gezien als een kans om een nieuw publiek aan te trekken. Vandaar de verhoogde aandacht voor activiteiten voor kinderen en jongeren in de afgelopen jaren. Ook het gratis karakter van Erfgoeddag moest behouden blijven, net om een nieuw publiek te kunnen aanboren en een groot aantal bezoekers over de vloer te krijgen. Het momentum van een Erfgoed-dag bleef noodzakelijk, al wilde men wel de flexibiliteit om uit te breiden naar een volledig weekend. Ook hier zien we in de afgelopen jaren dat het aanbod verbreedt.

EVALUATIE IN DE TOEKOMST

We blijven meten en updaten. In 2026 experimenteren we met het verzamelen van korte, snelle getuigenissen op Erfgoeddag zelf en blijven we de samenwerking met erfgoedcellen rond evaluatie versterken om zoveel mogelijk maar ook zo interessant mogelijke resultaten te verzamelen. Alles voor een nog betere Erfgoeddag de komende jaren! ■

» Saidja Steenhuyzen is coördinator onderzoek bij FARO.

» Bronnen en literatuur

1. J. Walterus en R. Daenen, 'Publieksonderzoek in de erfgoedsector: Een survey van de bezoekers van Erfgoeddag en Open Monumentendag 2007', in: *Cultuur en vrijetijdsbeleid: een lokaal praktijkboek*, Brussel, Politeia, 2008.

Volledig rapport: <https://bit.ly/Publieksonderzoek2007>

2. In 2007 werden 1.192 bezoekers ter plekke geïnterviewd op Erfgoeddag. Via de online bezoekersbevraging in 2025 kregen we antwoord van 446 bezoekers. De verschillen in aantal en onderzoeksmethode kunnen ook verschillen in resultaten geven. Desondanks zien we ook wel wat gelijkenissen in de resultaten.

3. <https://faro.be/evaluatie-van-20-jaar-erfgoeddag>

“Dragen we bij aan inclusie en gelijke kansen via de educatieve werking?”

We spreken met Hildegarde Van Genechten, jarenlang adviseur publiekswerking, educatie en participatie bij FARO en sinds maart 2025 beleidsmedewerker cultuureducatie bij het Departement Cultuur, Jeugd en Media. We blikken terug op het ontstaan van de Erfgoedweken en kijken vooruit.

Joke Beyl

Sinds 2022 heeft Erfgoeddag er een zusje bij: de Erfgoedweken. Die worden georganiseerd in de week *voor* en *na* Erfgoeddag. Ze zijn expliciet op het onderwijs gericht en hebben tot doel erfgoed tot in de klas te brengen. De Erfgoedweken bestaan uit drie delen: de Erfgoedklasbakken waarbij erfgoedmedewerkers met uiteenlopende expertises naar de klas trekken, de vipactiviteiten waarbij musea, erfgoedbibliotheken en archieven klassen uitnodigen om bij hen langs te komen voor een unieke activiteit, en de promotie van KlasCement. Op dat platform kunnen erfgoedorganisaties hun lesmateriaal en leermiddelen met leerkrachten delen.

Hoe is het idee voor de Erfgoedweken gegroeid?

“In 2021 organiseerde ik met mijn toenmalige

FARO-collega onderzoek Saidja Steenhuyzen een aantal focusgroepen naar aanleiding van de *Veldtekening cultuureducatie*, waarin HIVA KU Leuven in opdracht van de Vlaamse overheid een stand van zaken schetste van het cultuureducatieve veld.

Het was ons doel om de inzichten uit die veldtekening te verdiepen voor cultureel erfgoed. Iedereen in onze sector erkende het belang van onderwijs en educatie, maar in de praktijk bleken er weinig middelen en mensen voor. De focusgroepen bevestigden mijn idee dat we onze klassieke educatieve werkingen best wel eens mochten uitdagen. Onderwijs evolueerde de afgelopen jaren enorm; de vraag was dus hoe wij als sector mee konden evolveren. Was tien jaar geleden een klasuitstap naar een museum nog evident, dan is het dat nu al lang niet meer. FARO wilde de sector aanzetten tot reflectie

»

Boven: kick-off van de Erfgoedweken in 2023.
© FARO, foto: Doordries

Onder: klasbak aan de slag.
© FARO, foto: Doordries

en tot nieuwe inzichten brengen, bijvoorbeeld door naar scholen toe te gaan in plaats van te wachten tot scholen naar de erfgoedorganisatie komen.”

Waarom startte FARO in 2022 met de Erfgoedweken?

“Enerzijds merkten we dat erfgoedorganisaties scholen eerder traditioneel benaderden: er werd vooral gemikt op het vijfde en zesde leerjaar van het basisonderwijs en, in het secundair onderwijs, op doorstroomrichtingen met al geïnteresseerde leerkrachten. Het aanbod kwam heel vaak terecht bij wie de weg ernaartoe al goed kende. We wisten bovendien dat leerkrachten vertrouwd zijn met ‘kleppers’ als het Gallo-Romeins Museum in Tongeren of het In Flanders Fields Museum. Maar de kleinere, lokale spelers zijn doorgaans minder gekend. Anderzijds wilden we erfgoedorganisaties een spiegel voorhouden: dragen we bij aan inclusie en gelijke kansen via onze educatieve werking? Welke kinderen en jongeren krijgen de gelegenheid om kennis te maken met cultuur en erfgoed? En welke scholen of richtingen hebben het moeilijk om dat te realiseren? Vooral wie al geïnteresseerd is, blijkt de weg naar erfgoedorganisaties te vinden. Daar ligt een verantwoordelijkheid voor zowel het beleid als de publieke instellingen. Als de samenleving verandert, moet je je ook in je educatieve werking durven afvragen: ‘Wie bereiken we, en wie niet?’

Communicatief was het, ten slotte, belangrijk het momentum te benutten. In 2022 was het thema van Erfgoeddag ‘Erfgoeddag maakt school!’. Zeker erfgoedcellen gaven aan dat een overkoepelend of gezamenlijk kader hen helpt om zelf lokaal iets te organiseren. Een nationale campagne kan met andere woorden helpen om naar een gemeentebestuur te trekken en ervoor zorgen dat zaken op de agenda komen. Ook de directie van FARO zag de urgentie en maakte er een punt van om voor de coördinatie van de Erfgoedweken extra expertise te werven. Daarom werd Eva Begine, gedetacheerd leerkracht, aange trokken om de Erfgoedweken mee vorm te geven.”

Wat waren de belangrijkste doelstellingen?

“Aanvankelijk waren de Erfgoedweken opgezet als experiment. We wilden de praktijk aan onze reflecties koppelen en antwoorden bieden op vragen als: ‘Hoe leg je contact met scholen?’ en ‘Hoe krijg je voeling met het onderwijs?’. Dit moest niet de verantwoordelijkheid zijn van de educatieve medewerkers alleen: het was een ‘sensibiliseringscampagne’ om het educatieve werk op de agenda van de hele organisatie te zetten. Voor ons betekende dit experiment ook een praktijkonderzoek. We leerden er veel van en wilden onze inzichten ook delen met de sector. We verwachtten niet om meteen grote aantallen leerlingen en erfgoedorganisaties te bereiken, maar we hoopten vooral dat het de sector deed nadenken over waarom scholen bereiken essentieel is. Het

© Delphine Frantzen

© FARO, foto: Doordries

© FARO, foto: Doordries

bood de kans voor organisaties om ook bepaalde doelgroepen, thema's of werkvormen te 'testen'. En het was interessant om contacten te leggen met leerkrachten en te weten te komen welke scholen geïnteresseerd zijn. Die eerste contacten leggen was een belangrijke doelstelling.”

Welke uitdagingen kwam je tegen?

“Een van de grootste uitdagingen was het doorbreken van de klassieke patronen, de ingesleten paden waarop je loopt zonder er nog verder bij na te denken. Zo verwachten we dat leerkrachten in groten getale naar ons komen, maar de vraag is hoe haalbaar dat is. Soms moeten we kijken naar wat leeft in het onderwijs. Onderwijs organiseren is vandaag niet evident; het is aan ons om te bedenken hoe wij het onderwijs kunnen *ondersteunen* in zijn opdracht. Daarnaast is het bereiken van leerkrachten en scholen ook een tandenbreker. Er is niet één weg om je aanbod of organisatie kenbaar te maken. Het is een en-en-verhaal over de inzet van verschillende media en de opbouw van relaties. Een bij leerkrachten gekend platform als Cultuurkuur is een sterke aanvulling in die communicatiemix.”

Hoe zie je de toekomst van de Erfgoedweken?

“Ik herinner me dat er in de focusgroepen een duidelijke roep was om een kader, meer contact met leerkrachten en een andere benadering om andere of nieuwe doelgroepen te bereiken. De Erfgoedweken zijn daarop een antwoord geweest. Mijn suggestie zou zijn dat FARO nu vooral goede voorbeelden, knelpunten en struikelblokken uitlicht, maar dat het evenzeer mogelijke scenario's aanreikt aan erfgoedorganisaties en erfgoedcellen om zelf aan erfgoededucatie te doen. Al dan niet binnen het kader van de Erfgoedweken. Op zich zijn de Erfgoedweken volgens mij niet het doel. Wel is het belangrijk om de erfgoededucatieve praktijk te vernieuwen, om zo (opnieuw) die match te kunnen maken tussen onderwijs en erfgoed, bij wijze van spreken het hele jaar door. Het voornaamste is dat educatie in de erfgoedorganisaties zelf verduurzaamd wordt, dat er een duidelijke visie op wordt geformuleerd en dat er volwaardig in wordt geïnvesteerd. Want net hier ligt een belangrijke maatschappelijke opdracht.”

Wat zijn de belangrijkste lessen van de Erfgoedweken?

“Het inzicht dat leerkrachten niet allerlei websites afschuimen, op zoek naar materiaal dat hen kan helpen bij hun lessen. Onze sector heeft veel materiaal, dat op de eigen website of via de eigen communicatiekanalen wordt gepromoot. Maar toch blijkt het bereik ervan vaak niet zoals gehoopt. Vandaar dat we samen met Histories investeerden in KlasCement.net, goed gekend

Ik hoop dat de Erfgoedweken een mindshift teweegbrengen in de sector: weg van de automatische piloot, naar een bewuste, duurzame samenwerking met het onderwijs

bij duizenden leerkrachten. Als je hier materiaal post is de kans veel groter dat het gevonden wordt. Wij raden erfgoedorganisaties aan om hun lespakketten en leermiddelen hier aan te bieden. Zaken samenbrengen en verenigen kan opportuniteiten creëren voor samenwerking. Als je allemaal iets apart doet, zien leerkrachten het bos door de bomen niet meer. Maar mijn belangrijkste aanbeveling is: ga naar het onderwijs toe. Luister naar de noden van leerkrachten en probeer van daaruit samen te werken. Leer ook ten volle van hun expertise. Bundel krachten, in plaats van versnipperd te werken. Zorg ook voor intern draagvlak binnen je organisatie en maak educatie niet de verantwoordelijkheid van één persoon maar van *iedereen*: het gaat per slot van rekening om de toekomst van erfgoed.”

Tot slot: hoe zie je de toekomst?

“Ik hoop dat de Erfgoedweken een mindshift teweegbrengen in de sector: weg van de automatische piloot, naar een bewuste, duurzame samenwerking met het onderwijs. Dat erfgoedorganisaties daarbij niet alleen focussen op eenzijdig aanbod, maar ook op onderzoek, samenwerking en het leggen van duurzame contacten met scholen én leerlingen. En dat de cultureel-erfgoedsector zo verder een spiegel van de samenleving wordt, waarin iedereen zich mag herkennen.” ■

» Joke Beyl is onderzoeker bij FARO.

» Bronnen en literatuur

1. Van september 2025 tot februari 2026 onderzocht FARO hoe de toekomst van de Erfgoedweken eruit kan zien. Meer informatie over dit onderzoek en de resultaten ervan vind je op de website van FARO via <https://faro.be/blogs/joke-beyl/de-evaluatie-waarom-de-erfgoedweken-meer-waren-dan-een-moment-of-bij-faro-collega-joke-beyl> (joke.beyl@faro.be).

DE LANGE WEG NAAR
EEN AANBOD

OP ZOEK NAAR KWALITEIT

© Joris Snaet

Ervaren Erfgoedorganisatoren zullen zich het ongetwijfeld herinneren: er was een tijd waarin een zogenaamd kwaliteitscomité het volledige programma screende vooraleer het werd goedgekeurd en gepubliceerd. Goedbedoeld, uiteraard, maar of dat doelmatig was?

Roel Daenen

Dat kwaliteitscomité – *what's in a name*, trouwens? – was een van de instrumenten waarmee het coördinatieteam van Erfgoeddag (samen met de stuurgroep van het evenement) probeerde om de kwaliteit van het aanbod te verzekeren. De inspiratie daarvoor kwam uit de werkwijze van de collega's van de Week van Smaak, een evenement dat de rijke eet- en smaakcultuur van onze contreien belichtte.¹ Daar werd streng toegekeken op de invulling van het programma door een 'comité der wijzen'. Bedoeling was om met een (grote) groep het programma te screenen en – bij de Week van de Smaak althans – activiteiten met een al te commercieel karakter te weren. Bij Erfgoeddag vonden er twee controlerondes plaats: een eerste, vlak voor de kerstvakantie, meteen na de inschrijfdeadline en een tweede, eind januari. Tijdens de eerste werden alle activiteiten stuk voor stuk overlopen, aan de hand van twee korte teksten: de publiekstekst van zegge en schrijve 400 tekens (spaties inbegrepen), die dient om het programma kenbaar te maken en de motivatie, die peilde naar het *waarom* van een activiteit.

Uit de jaarlijkse analyse door dat kwaliteitscomité kwamen keer op keer een aantal pijnpunten naar voren: heel wat organisatoren worstelden met de tekstuele dwangbuis van 400 tekens. Kort, helder én wervend iets verwoorden is een uitdaging. Ook bleek de link met het jaarlijkse thema niet altijd even duidelijk. Soms kon er uit de motivatietekst meer info gehaald worden, maar evengoed ook niet. Of nog, sommige activiteiten situeerden zich helemaal in de sfeer van het onroerend erfgoed. Om het profiel van het evenement zuiver te houden, vroeg het kwaliteitscomité om de activiteit te herformuleren, of verwees het de organisator door naar de Open Monumentendag. Opendeurdagen werden (en worden) sowieso geweigerd. Tot slot deed het kwaliteitscomité ook relatief vaak inhoudelijke suggesties: 'zoek een link met', 'vraag die expert' of 'lees dat boek of artikel'. Het was een goedbedoeld (maar enigszins paternalistisch) pleidooi voor *inhoudelijk* sterke activiteiten. Dat klinkt misschien wat zwaar op de hand, maar uit de reacties die de coördinatie als antwoord op de adviezen (en de vraag tot wijzigingen) ontving, sprak vaak onbegrip.

Niet zozeer de 'intrinsieke kwaliteit' van het aanbod moet verleiden, dan wel de mate waarin dat aanbod het publiek in een steeds veranderende wereld echt kan raken

Deze beschrijving geeft een inkijk in de totstandkoming van een evenement als Erfgoeddag. Productieel en communicatief zijn er heel wat stappen vereist vooraleer er een activiteit is en, door de verzameling van die vele honderden activiteiten, een programma. Jarenlang werd er ingezet op de combinatie van inspiratieteksten en -brochures, blogs en infosessies. Vandaag zijn er nog steeds blogs en is er de TOEL, een succesvol inspiratie-instrument.² Want dat is en blijft de grote vraag voor het landelijke coördinatieteam: wat heeft de brede cultureel-erfgoedsector nodig om te komen tot een kwalitatief programma? En, in het kielzog van die vraag: wat heet 'kwaliteit'?

Zoals ook elders in dit dossier te lezen is zijn er andere maatstaven die gebruikt worden om het succes te meten. Denk aan energie, plezier, samenwerken, trots, creativiteit en het zoeken naar een passende vorm voor elke activiteit. *Dat* heeft dan misschien te maken met een perspectiefwissel die zich de voorbije jaren heeft voltrokken. Niet zozeer de (vanzelfsprekende) 'intrinsieke kwaliteit' van het aanbod moet verleiden, dan wel de mate waarin dat aanbod het publiek in een steeds veranderende wereld *echt* kan raken. ■

» Roel Daenen is communicatiecoördinator bij FARO en coördineerde Erfgoeddag tussen 2007 en 2012. Voor die rol kreeg hij in 2013 de Geschiedenisprijs van het Davidsfonds.

» Bronnen en literatuur

1. Dit evenement ging van start in 2006, en functioneerde tot 2012 onder de vleugels van FARO. Zie <https://www.weekvandesmaak.be/Info/Historiek/>

2. <https://faro.be/erfgoeddag/toel>

“Alles verandert razendsnel”

Erfgoed is voor iedereen betekenisvol en relevant. Bekende landgenoten vertellen over ‘hun’ erfgoed.

Frank Van Passel, filmmaker, vertelt over een bijzondere witte kei.

Net voor de kerstvakantie kwam *Radioman* in de cinema, Frank Van Passels jongste film. Het is niet alleen een liefdesverklaring aan de esthetiek van het modernistische Flageygebouw in Brussel, maar ook aan het ambacht van *foley* – de naam voor het op maat maken van geluiden die aan films worden ‘toegevoegd’. Zoals gebonk op een deur, geritsel van kledij, regen, een krakende vloer, brekende botten. “Flagey is een gebouw waaraan ik veel herinneringen heb”, glimlacht Van Passel. “Ik kwam er als kind weleens. Maar in het begin van mijn carrière was ik regieassistent van Robbe De Hert. Samen werkten we aan *Brylcream Boulevard*, dat zich deels afspeelde in Flagey. Het gebouw stond begin jaren 1990 leeg, klaar om afgebroken te worden. Dat is uiteindelijk – en gelukkig maar – niet gebeurd, in tegenstelling tot een heleboel andere modernistische gebouwen in Brussel. Zoals de iconische Martinitoren aan het Noordstation, of recenter, Parking 58. Expo 58 had een enorm effect op onze hoofdstad, door allerlei grote werken. Later volgde de afbraak van de

Noordwijk, door de plannen van Paul Vanden Boeynants en zijn kompaan, parkingbaas Charlie De Pauw.”

“Ik koester een oude, witte kei. Op het eerste gezicht niet bijzonder, er hangt zelfs nog wat cement aan vast. Het is geen ‘erfgoed’, denk ik. Maar toch. Mijn grootvader had voor zijn handel in natuursteen een paviljoen van Expo 58 kunnen kopen. Dat liet hij opnieuw optrekken langs de A12 in Londerzeel. Wij woonden ernaast, in een ietwat bizarre, modernistische bungalow. Als kind realiseerde ik me al dat dat een bijzonder huis was: er waren heel weinig deuren in, een muur met witte keien en de achterkant was een enorme glaspartij. Toen ik veertien was zijn we verhuisd. Op zekere dag in 2008 reed ik er ’s morgens voorbij. ’s Avonds, op weg naar huis, bleek het helemaal afgebroken. Ik maakte rechtsomkeer en recupereerde uit het puin deze kei: een tastbare herinnering aan mijn leven in dat bijzondere huis én een illustratie van het razendsnelle tempo waarmee alles verandert.” ■

HA HA HUMOR

25 jaar
ERFGOEDDAG

Op 2 juni vieren we 25 jaar Erfgoeddag
met alle organisatoren, coördinatoren
en partners

Watdefakisdees LIVE

met **HENK RIJCKAERT**

en bedankingsreceptie

**WAT DE
FAK
IS DEES?**

dinsdag 2 juni
17u, Muziekcentrum
De Bijloke (Gent)

Gratis, inschrijven verplicht.
Meer info via de nieuwsbrief of
faro.be/erfgoeddag

Cabaretier Henk Rijckaert brengt zijn speelse format watdefakisdees live naar het bedankingsfeest voor 25 jaar Erfgoeddag. Verwacht verwondering, misinterpretaties en humor, wanneer mysterieuze voorwerpen het startpunt worden voor een verrassende erfgoedervaring.

FARO
Vlaams steunpunt voor
cultureel erfgoed

Vlaanderen
verbeelding werkt

25 jaar

ERFGOED DAG

erfgoeddag.be

Gratis activiteiten rond humor
in Vlaanderen en Brussel
erfgoeddag.be

zondag
26 april
2026

Haal meer uit je Erfgoeddag met de **ErfgoedApp**

Erfgoeddag is een initiatief van FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw via Olga Van Oost, p/a FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw, Grammarkt 105 bus 44, 1000 Brussel.

vtc
de zondag

Radio 2
combell

6 nationale loterij
MEER DAN SPELEN

FARO
Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed

Vlaanderen
verbodding werkt

UIT in Vlaanderen.be

faro | tijdschrift over cultureel erfgoed

Driemaandelijks tijdschrift

BEVIEL DIT ARTIKEL U?

Ja? Neem dan een abonnement op faro | tijdschrift over cultureel erfgoed. Het blad verschijnt viermaal per jaar en kost amper 40 euro (voor abonnees in België). Woont u in het buitenland? Dan bent u al geabonneerd voor 50 euro.

MEER WETEN?

Op www.faro.be/tijdschrift vindt u alle info.